LORCA

kanlı düğün

Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu

İZ YAYINCILIK

Kanlı Düğün

FEDERICO GARCIA LORCA

© **İz Yayıncılık Limited Şirketi, 2013**
Sertifika no: 17313

İZ YAYINCILIK: 436
sanat edebiyat dizisi: 71
ISBN: 978-975-355-568-5
3. Baskı; İstanbul, 2013

Çatalçeşme Sokağı No: 27/2 Cağaloğlu 34110 İstanbul
telefon: (212) 5207210
faks: (212) 5115791
www.iz.com.tr
e-posta: bilgi@iz.com.tr

kapak: Medine Efe

Basıldığı yer: Alemdar Ofset Matbaacılık (Sertifika no: 22953)
Davutpaşa Caddesi Besler İş Merkezi No: 20/29 Topkapı/Zeytinburnu İstanbul

FEDERICO GARCIA LORCA

Kanlı Düğün

Türkçesi:
A. Turan Oflazoğlu

İZ YAYINCILIK

Önsöz

Yirminci yüzyılın en önemli ozanlarından ve oyun yazarlarından biri olan Lorca'nın şiirleri pek çok dile, bu arada Türkçe'ye de çevrilmiş, oyunları dünyanın hemen bütün tiyatrolarınca, tabii, bizimkilerce de sahnelenmiş, hatta bazıları birkaç kez oynanmıştır.Kendisi doğuştan bir dram sanatçısı olmalı ki, daha sekizine basmadan doğaçtan oyunlar kotarır, aile üyelerini bu oyunlarda oynatırmış. Lorca daha sonra, oyun yazarı olarak tiyatro alanında nice denemeler yapmışsa da, lirik öğelerle dramatik eylemi bu yapıtlarda birbiri içinde tam eritememiş, bu yüzden şiir yer yer süs olarak kalmıştır. Aynı şeye, en olgun oyunlarında, örneğin *Kanlı Düğün* ile Yerma'da da rastlanır: Ozan, taşkın duyarlığını her zaman denetim altında tutamaz. Bu nedenle dramatik durumlarla kaçınılmaz bir biçimde kaynaşan sahne şiiriyle değil de, âdeta kendileri için var olan, bağımsız şiirlerle karşılaşırız sık sık. Yine de, yüzyılımızın en güzel oyunları arasında yer alan bu yapıtların kusurları bile, şiirin tiyatroda nasıl kullanılması, ya da nasıl kullanılmaması gerektiği konusunda öbür oyun yazarları için hayli öğretici olabilir.

Lorca'nın kardeşi Francisco Garcia Lorca'nın tanıklığına göre, *Kanlı Düğün'ün* hareket noktası, Almeria'da geçen bir olayla ilgili bir gazete haberidir. Ozan bu haberi okuduktan sonra uzun bir süre gezdirir içinde, olayı düş dünyasında yeniden kurar; artık yalnızca birtakım köylüler değil, "Ay" da, "Ölüm" de kişileşerek katılırlar bu olaya. Basit bir gazete haberi, ozanın duyarlığından geçerek,kozmik boyutlu bir sanat olayına dönüşür böylece: Oyundaki Ana'nın hayatta kalan tek oğlu, yani Güvey, uzak bir yerde babasıyla yaşayan bir kızla, yani GELİN'le evlenmeye karar verir. Ana'nın kocasını ve öbür oğullarını öldürmüş bir ailenin Leonardo adındaki üyesi, GELİN'in eski sevgilisidir ve kızın yakın bir akrabasıyla evli olduğu halde hâlâ sevmektedir onu, tabii, kız da adamı. Güvey'le Ana, kızın evine gelirler, babasıyla evliliğin malî yönlerini tartışarak düğün gününü saptarlar. Ana ile Güvey gittikten sonra, HİZMETÇİ, bir atlının geceleri evin çevresinde dolaştığından söz eder. GELİN tam "Yalancı!" diyerek kadını terslerken bir at kişnemesi işitilir. Leonardo'nun, eski sevgilinin atıdır bu.

İKİNCİ Perde, düğün sabahıyla başlar. GELİN, Leonardo'ya karşı koyamayacağından korktuğu için, düğün töreninin bir an önce bitmesini ister, der ki Güvey'e: "Senin sesinden başka ses işitmemek için hemen karın olmak istiyorum. Bana öyle sıkı sarıl ki, anam mezardan çağırsa bile, uzaklaşamayayım senden."Güvey de: "Kollarım güçlüdür. Ara vermeden kırk yıl sararım seni" diye karşılık verir, ama az sonra GELİN kaybolur ortadan. Leonardo'nun karısı da kocasını aramakta, onu bulamamaktadır, çünkü sevgililer kaçmışlar, "Birbirine sarılıp kayan bir yıldız gibi çekip gitmiş-

ler"dir. Ana "Düş peşlerine!" der oğluna, "Kan saati çaldı yine."

Üçüncü Perde'de, orman karşılar bizi.Üç oduncu, ormanda gezinirken, genç bir oduncu kılığına girmiş Ay'la karşılaşır. Derken, Ölüm'ü canlandıran Dilenci Kadın'ı görürüz: Leonardo'ya götürecek yolu göstermektedir Güvey'e. İki gencin birbirini öldürmesi sahne dışında olur. Son sahnede, ölen oğlunun yasını tutan Ana'yla karşılaşırız. Sonra GELİN görünür; kendisine yüz vermeyen Ana'ya der ki: "Oğlun benim yazgımdı, ona ihanet etmiş değilim; ama ötekinin kolu, denizin çekmesi, boğanın itmesi gibi sürüklüyordu beni, her zaman da sürükleyecekti, her zaman, her zaman, kocamış bir kadın olsam da, oğullarımın oğulları saçlarımdan tutsa da!"

Lorca'nın öbür oyunlarında olduğu gibi, burada da kişiler, gözyaşı, arzu ve kan bakımından, ağır bir miras yükünü taşırlar sırtlarında; onlarda dile gelen, sınırlı benliklerinden çok, onları aşan varlıklardır. Sevgilileri kovalayan Güvey, "Şu kolu görüyor musun?" der yanındaki gence, "Bu kol benim değil, kardeşimin kolu, babamın, bütün ölmüşlerimin kolu. Onda öyle bir güç var ki, isterse kökünden söker şu ağacı." İçinde taşıdığı bu olağanüstü güç, inandığı değerler uğruna öldürmeye ve ölmeye zorlar delikanlıyı.

A. Turan OFLAZOĞLU

KİŞİLER:

Ana
Gelin
Kaynana
Leonardo'nun Karısı
Hizmetçi Kadın
Komşu Kadın
Genç Kızlar
Leonardo
Güvey
Gelinin Babası
Ay
Ölüm (bir Dilenci Kadın olarak görünür.)
Oduncular
Delikanlılar

I. PERDE

Birinci Sahne

(Sarıya boyanmış bir oda.)

GÜVEY *(girerek)*: Ana.

ANA: Ne var?

GÜVEY: Ben gidiyorum.

ANA: Nereye?

GÜVEY: Bağa.

(Gitmektedir.)

ANA: Dur hele!

GÜVEY: Bir şey mi istiyorsun?

ANA: Kahvaltın, oğlum.

GÜVEY: Vazgeç. Üzüm yerim. Bıçağı versene bana.

ANA: Ne için?

GÜVEY: Salkım kesmek için.

ANA *(bıçağı ararken homurdanarak)*: Bıçak da bıçak. Lânet olsun bütün bıçaklara da, bıçağı icat eden alçağa da.

GÜVEY: Başka şey konuşalım.

ANA: Tüfeklere de, tabancalarla en ufak bıçağa da, çapalarla tırmıklara bile lânet olsun.

GÜVEY: Peki.

ANA: İnsan vücudunu kesebilen her şeye lânet olsun. Bağlara, ya da kendi zeytinliklerine, anadan atadan kaldığı için kendisinin olan zeytinliklere giden yakışıklı, çiçeği burnunda bir delikanlı...

GÜVEY *(başını eğerek):* Sakin ol.

ANA: ... derken o delikanlı geri gelmiyor. Gelse bile, şişmemesi için üstünü bir hurma yaprağıyla, ya da bir tabak kaya tuzuyla örtsünler diye geliyor ancak. Nasıl oluyor da üzerinde bıçak taşıyabiliyorsun, nasıl oluyor da ben bu yılanın *(Mutfaktaki bir dolaptan bir bıçak çıkarır.)* dolapta kalmasına göz yumuyorum, bilmem ki!

GÜVEY: Sözün bitti mi?

ANA: Yüz yaşıma kadar yaşasam yine aynı şeyi söylerim, önce baban; karanfil gibi kokardı burnumda, topu topu üç yıl benim oldu. Sonra kardeşin. Ah, doğru mu bu, nasıl oluyor da, bıçak gibi küçücük bir şey, ya da bir tabanca, bir adamın işini bitirebiliyor, boğa gibi bir adamın? Yoo, hiçbir zaman sakin olamam ben. Aylar geçtikçe yüreğime, ta iliğime işliyor bu umutsuzluk.

GÜVEY *(sert):* Keselim bu konuşmayı!

ANA: Yok, yok. Kesmeyelim bu konuşmayı. Babanı kim geri getirebilir bana, kardeşini kim? Sonra mahpushane var. Ne demek mahpushane? Karın doyururlar, tütün içerler, çalgı çalarlar orada! Ağızları yaban otlarıyla tıkalı ölmüş erkeklerim, sessiz, toprak olmaktalar. İki güzel çiçek gibi iki erkek. Katillerse hapiste, kaygısız, dağlara bakmaktalar.

GÜVEY: Gidip onları öldüreyim mi istiyorsun?

ANA: Yoo... Ben bunun sözünü ediyorsam, sebebi... Ah, senin şu kapıdan çıktığını görürüm de, nasıl sözünü etmem bunun? Şey... Üzerinde bıçak taşımanı istemiyorum. Yani, şey... Keşke tarlaya filan gitmesen.

GÜVEY *(gülerek):* Hadi canım, sen de!

ANA: Keşke kız olaydın. O zaman tarlaya gitmezdin şimdi; seninle iş işlerdik, minimini yün köpekler işlerdik.

GÜVEY *(anasının boynuna sarılır, güler):* Seni de bağa götürsem, ana?

ANA: Koca karı bağda ne yapsın? Genç asmaların altına mı oturtacaksın beni?

GÜVEY *(anasını kucaklayıp kaldırarak):* Koca karı, koca karı, seni gidi mini minnacık koca karı!

ANA: Baban götürürdü beni. Soyu sağlam, kanı sağlam erkekler öyle olur. Deden her köşede bir oğul bırakmıştı. Ben ne isterim, bilir misin: Erkek, tam erkek olmalı; buğday, tam buğday.

GÜVEY: Peki ben, ana?

ANA: N'olmuş sana?

GÜVEY: Bir daha mı söyleyeyim?

ANA *(ciddi):* Haa!

GÜVEY: Ne o, hoşuna gitmedi mi?

ANA: Yoo.

GÜVEY: Öyleyse?

ANA: Bilmem ki. Birden, nedense hep şaşırtıyor beni. Biliyorum, iyi kız. Değil mi? Terbiyeli. Çalışkan. Hamurunu kendi yoğurur, giyimini kendi diker, ama gel gör ki, ne zaman adını ağzıma alsam, alnımın ortasına bir taş yemiş gibi oluyorum.

GÜVEY: Saçma.

ANA: O kadar da değil. Yalnız kalacağım. Bir sen kaldın elimde; seni gider görmek zor geliyor bana.

GÜVEY: Ama sen de bizimle geleceksin.

ANA: Yoo. Babanla kardeşini burada yalnız bırakamam. Her sabah mezarlığa gitmem gerek; buradan uzaklaşırsam, Feliksgillerden biri, katillerden biri ölür de, bizimkilerin yanına gömerler, bakarsın. Buysa hiçbir zaman olmayacak! Ah, hayır! Hiçbir zaman olmayacak bu! Yoksa tırnağımla kazar çıkarırım onları tek başıma, duvardan duvara çalarım.

GÜVEY *(sert):* Başladın yine.

ANA: Bağışla. *(Sessizlik.)* Ne zamandan beri tanıyorsun kızı?

GÜVEY: Üç yıldır. Bağı da satın aldım artık

ANA: Üç yıldır ha. Başka bir yavuklusu vardı, değil mi?

GÜVEY: Bilmiyorum. Sanmam. Kız kısmı evleneceği kimseye bakmak ister.

ANA: Öyle. Kimseye bakmadım ben. Babana baktım; kendisini öldürdükleri zaman da, karşımdaki duvara baktım. Bir kadının bir erkeği olur, o kadar.

GÜVEY: Benimkinin iyi bir kız olduğunu biliyorsun.

ANA: Kuşkum yok. Yine de, anasının nasıl bir kadın olduğunu bilmediğime üzülüyorum.

GÜVEY: Artık ne fark eder ki?

ANA *(oğluna bakarak):* Oğlum.

GÜVEY: Ne var yine?

ANA: Doğru. Haklısın! Ne zaman gideyim kızı istemeye?

GÜVEY *(mutlu)*: Pazar iyi mi sence?

ANA *(ciddi)*: Tunç küpeleri götüreyim ona, çok eskidirler; sen de şey alırsın.

GÜVEY: Sen bu işleri daha iyi bilirsin...

ANA: ... ona ajurlu çoraplardan alırsın, kendine de iki takım elbise; üç takım olsun! Senden başka kimsem yok artık.

GÜVEY: Ben gidiyorum. Yarın görmeye gideceğim onu.

ANA: Olur olur; tam altı torunla sevindirmeye bak beni; ya da sen kaç tane istersen o kadar olsun, o çocukları bana vermeye babanın ömrü yetmediğine göre.

GÜVEY: İlk doğan senin!

ANA: Peki, ama kızın da olsun. Nakış işlemek, dantel örmek, rahat etmek isterim.

GÜVEY: Karımı seveceğine eminim.

ANA: Seveceğim.

(Oğlunu öpecekken, vazgeçer.)

Çekil. Büyüdün, öpülecek çağda değilsin artık. O öpücükleri karına verirsin.

(Sessizlik. Kendi kendine.)

Karın olduğu zaman.

GÜVEY: Ben gidiyorum.

ANA: Küçük değirmenin oradaki toprağa gelince, onu işle. İyi bakmadın oraya.

GÜVEY: Haklısın. İşlerim.

ANA: Tanrı seni korusun.

(Oğul çıkar. Ana, sırtı kapıya dönük, oturmaktadır. Başında yazma, bir Komşu kadın belirir kapıda.)

Gelsene.

KOMŞU: Nasılsın?

ANA: Gördüğün gibi.

KOMŞU: Dükkâna indim de, sana bir uğrayayım dedim. Amma uzakta oturuyoruz!

ANA: Yirmi yıldır sokağın başına çıkmadım.

KOMŞU: İyi görünüyorsun.

ANA: Öyle mi?

KOMŞU: Neler oluyor... İki gün önce komşumun oğlunu getirdiler, iki kolunun ikisini de makineye kaptırmış.

(Oturur.)

ANA: Rafael mi?

KOMŞU: Yaa. Bak başına gelene. Bence senin oğlanla benimki, otursunlar oturdukları yerde. Yan gelip yatsınlar, koldan bacaktan olacaklarına.

ANA: Suss.

KOMŞU *(iç çekerek):* Ah!

ANA *(iç çekerek):* Ah!

(Sessizlik.)

KOMŞU *(üzgün):* Oğlun nerede?

ANA: Dışarı çıktı.

KOMŞU: Bağı aldı sonunda!

ANA: Talihi varmış.

KOMŞU: Artık evlenir.

ANA *(kendisine bir şey hatırlatılmış gibi, iskemlesini Komşu'nun yanına çekerek):* Dinle.

KOMŞU *(sır dinlercesine):* Peki. Ne var?

ANA: Oğlumun yavuklusunu tanır mısın?

KOMŞU: İyi kızdır!

ANA: Öyle, ama...

KOMŞU: Ama kim onu doğru dürüst tanır ki? Hiç kimse. Ta orada yalnız oturuyor babasıyla, dünyanın bir ucunda; en yakın ev yirmi beş kilometre. Ama iyi kızdır. Yalnızlığa alışıktır.

ANA: Peki anası!

KOMŞU: Tanırdım anasını. Güzeldi. Ermiş yüzü gibi parlardı yüzü, ama kendisinden hiç hazzetmezdim. Kocasını sevmezdi.

ANA *(sert):* Yaa, neler biliyor el âlem!

KOMŞU: Kusura bakma. Niyetim gücendirmek değildi, ama doğru. Namusluydu, ya da namussuzdu diyen olmadı. Bunun sözü edilmedi. Burnu havada bir kadındı.

ANA: Başladın yine!

KOMŞU: Sen sordun.

ANA: Keşke kimse onlar üstüne bir şey bilmeseydi, ne sağ olanı bilselerdi ne de ölü olanı. Kimsenin adını anmadığı, ama tam vaktinde kesilen dikenli birer çalı olsaydılar keşke.

KOMŞU: Haklısın. Senin oğlun pek çok şeye lâyıktır.

ANA: Evet, pek çok şeye. Onun için üzerine titriyorum ya. Dediklerine göre, vaktiyle kızın bir yavuklusu varmış.

KOMŞU: Kız on beşinde ya var ya yoktu. Oğlan iki yıldır evli, hem de, işin doğrusu, kızın yakın akrabasıyla. Ama kimse onların nişanlandığını hatırlamaz bile.

ANA: Sen nasıl hatırlıyorsun?

KOMŞU: Sen de amma sorular soruyorsun ha!

ANA: Bize acı veren şeyleri öğrenmeye can atarız. Kimdi bu oğlan?

KOMŞU: Leonardo.

ANA: Hangi Leonardo?

KOMŞU: Leonardo Feliks.

ANA: Feliks mi!

KOMŞU: Evet, ama ne suçu var Leonardo'nun? O şeyler olup bittiğinde oğlan daha sekiz yaşındaydı.

ANA: Doğru. Ama adı Feliks ya, hepsi bir.

(Mırıldanarak:)

Feliks, bir lokma çamur.

(Tükürür.)

Tükürmek geliyor içimden, tükürmek; öldürmemek için!

KOMŞU: Aklını başına topla! Neye yarar sanki!

ANA: Hiçbir şeye. Ama anlarsın ya.

KOMŞU: Oğlunun mutluluğuna engel olma. Ona bir şey deme. Sen kocadın. Ben de öyle. Senin için de, benim için de sessiz oturmak zamanı geldi.

ANA: Hiçbir şey demem oğlana.

KOMŞU *(onu öperek).* Hiçbir şey.

ANA *(sakin):* Bu gibi şeyler...

KOMŞU: Ben gidiyorum. Bizim erkekler neredeyse döner tarladan.

ANA: Böyle kızgın güneş gördün mü hiç?

KOMŞU: Orakçılara su götüren çocuklar güneşten kapkara olmuşlar. Hoşça kal, kadınım.

ANA: Güle güle.

(Ana, soldaki kapıya doğru yürür. Yarı yolda durur, yavaşça haç çıkarır.)

PERDE

İkinci Sahne

(İçinde bakır kaplar ve bayağı çiçeklerden örülme çelenkler bulunan, pembe boyalı bir oda. Odanın ortasında, örtülü bir masa. Sabahtır. Bir köşede Leonardo 'nun Kaynanası oturmuş, kucağındaki bir çocuğu sallamakta, öbür köşede de karısı, çorap onarmakta.)

KAYNANA:

Ninni bebeğim ninni,
kocaman bir at varmış,
sudan içmek istemezmiş.
Su kapkaraymış orda,
dalların altında.
Durup türkü çağırmış at
köprüye vardığında.
Kim diyebilir, bebeğim,
uzun kuyruğuyla tuttuğu nedir derenin
o yeşil odasında?

LEONARDO'NUN KARISI *(usulca)*:

Karanfil, uyu da düş gör sen,
su içmeyecek at dereden.

KAYNANA:

Uyu gülüm uyu derim sana,

ağlamaya başlıyor at, baksana.
Zavallı toynakları kanarmış,
buz tutmuş uzun yelesi,
gözlerinin ta içine saplanan
bir gümüşlü hançer varmış,
iner ırmağa doğru gidermiş,
ah, inermiş aşağlara inermiş!
Akar dururmuş kanı,
ah, sudan taşkın akarmış.

L.NUN KARISI:

Karanfil, uyu da düş gör sen,
su içmeyecek at dereden.

KAYNANA:

Uyu gülüm uyu derim sana,
ağlamaya başlıyor at, baksana.

L. NUN KARISI:

Dokunmadı hiç
ıslak ırmak kıyısına,
o sıcacık burnuna gümüş
sinekler konsa da.
Sarp dağlara kişnemekten
başka ne gelirdi elinden,
ölü derenin suları
boğazına gelirken.
Vah o koca ata,
sudan içmek istemeyen!
Vah o karla sarınmış
koca şafak atına!

KAYNANA:

Bırakmayın, tutun onu,
pencereyi kapayın
düşlerden dallarla,
dallardan bir düşle.

L.NUN KARISI:
Bebeğim uyuyor.
KAYNANA:
Bebeğim susmuş.
L.NUN KARISI:
Baksana, at,
bebeğimin yastığı var.
KAYNANA:
Beşiği demirden.
L.NUN KARISI:
Yorganı atlastan.
KAYNANA:
Ninni bebeğim ninni.
L.NUN KARISI:
Vah o koca ata,
sudan içmek istemeyen!
KAYNANA:
Yaklaşma, girme sakın!
Sen o dağlara git,
boz derelerden geç,
orda senin kısrağın.
L.NUN KARISI *(bebeğe bakarak):*
Bebeğim uyuyor.
KAYNANA:
Bebeğim dinleniyor.
L.NUN KARISI *(usulca):*
Karanfil, uyu da düş gör sen,
su içmeyecek at dereden.
KAYNANA *(kalkarak, pek usulca):*
Uyu gülüm uyu derim sana,
ağlamaya başlıyor at, baksana.

(Çocuğu dışarı çıkarır. Leonardo girer.)

LEONARDO: Çocuk nerede?

KARISI: Uyuyor.

LEONARDO: Dün iyi değildi. Gece ağladı.

KARISI: Bugün yıldız çiçeği gibi. Peki sen? Nalbantta mıydın?

LEONARDO: Demin oradan geldim, inanır mısın? Adam iki aydan fazla bir zamandır yeni nallar çakıyor ata, hepsi de düşüyor. Bana kalırsa, taşlık yerlerde at kendisi söküyor nalları.

KARISI: Çok bindiğin için olmasın?

LEONARDO: Yoo, neredeyse hiç binmiyorum.

KARISI: Dün komşular söylediler de; seni ovanın ta öbür ucunda görmüşler.

LEONARDO: Kim söyledi?

KARISI: Kekik toplayan kadınlar. Doğrusu çok şaşırdım.Sen miydin?

LEONARDO: Yoo. Ne işim var benim Allah'ın çorağında?

KARISI: Ben de öyle dedim. Ama at kan ter içindeydi.

LEONARDO: Sen gördün mü?

KARISI: Hayır. Anam görmüş.

LEONARDO: Kendisi çocuğun yanında mı?

KARISI: Evet. Limonata ister misin?

LEONARDO: Şöyle, soğuk suyla olsun.

KARISI: Sonra, yemeğe de gelmedin!

LEONARDO: Buğday ölçücülerinin oradaydım. Bir türlü bırakmazlar beni.

KARISI *(limonatayı yaparken):* İyi fiyat verdiler mi bari?

LEONARDO: Zararsız.

KARISI: Bana yeni bir elbise gerek, çocuğa da kurdeleli bir başlık.

LEONARDO *(kalkarak):* Gidip bir bakayım çocuğa.

KARISI: Dikkat et. Uyuyor.

KAYNANA *(girerek):* Olur şey değil! Kim koşturmuş o atı öyle? Aşağıda duruyor, bitkin, gözleri yuvalarından uğramış, yeryüzünün ta öbür ucundan gelmiş sanki.

LEONARDO *(ters):* Ben koşturdum.

KAYNANA: Öyle mi! Kusura bakma. At senin.

KARISI *(ürkek):* Buğday ölçücülerinin oradaymış.

KAYNANA: İsterse gebersin at, bana ne!

(Oturur. Sessizlik.)

KARISI: Limonatan. Soğuk mu?

LEONARDO: Evet.

KARISI: Amcamın kızına dünür geleceklermiş, haberin var mı?

LEONARDO: Ne zaman?

KARISI: Yarın. Düğün bir aya kadar yapılacakmış. Umarım bizi de çağırırlar.

LEONARDO *(ciddi):* Bilmem.

KAYNANA: Oğlanın anası bu işten pek hoşnut kalmamıştır.

LEONARDO: Eh, belki de hakkı var. Sakınılacak kızdır.

KARISI: Namuslu bir kız için kötü şeyler düşünmen hoşuma gitmiyor.

KAYNANA *(anlamlı):* Bir bildiği var ki düşünüyor. Üç yıl onunla seviştiğini bilmiyor musun?

LEONARDO: Sonradan bıraktım ya.

(Karısına:)

Şimdi de ağlayacak mısın yoksa? Vazgeç!

(Kadının ellerini tuttuğu gibi çekiverir yüzünden.)

Hadi gidip çocuğa bakalım.

(Sarmaş dolaş, öbür odaya geçerler. Bir Kız görünür. Sevinçlidir. Koşa koşa girer.)

KIZ: Senyora.

KAYNANA: Ne var?

KIZ: Güvey dükkâna geldi, her şeyin en iyisinden aldı.

KAYNANA: Yalnız mıydı?

KIZ: Hayır. Anası da vardı. Sert, uzun boylu.

(Kadının taklidini yapar.)

Bir çalım, bir çalım!

KAYNANA: Paraları var da ondan.

KIZ: Ajurlu çoraplardan da aldılar. Ne çoraplar, görsen! Bir kadının düşüne girecek çoraplar! Bak: Burada bir kırlangıç,

(Topuğunu gösterir.)

burda bir gemi,

(Baldırını gösterir.)

Burada da,

(Kalçasını gösterir.)

bir gül!

KAYNANA: Kız!

KIZ: Katmerli, saplı bir gül! Ah! Hepsi de ipekten.

KAYNANA: İki zengin aile bir araya geliyor.

(Leonardo ile Karısı görünür).

KIZ: Ne aldıklarını size söylemeye geldim.

LEONARDO *(sesini yükselterek):* Bize ne!

KARISI: İlişme kıza.

KAYNANA: Ne var bunda, Leonardo?
KIZ: N'olur, kusura bakmayın.

(Ağlayarak çıkar.)

KAYNANA: Ne diye hep ona buna çatarsın?
LEONARDO: Sana soran olmadı.

(Oturur.)

KAYNANA: Peki.

(Sessizlik.)

KAYNANA *(Leonardo'ya):* Neyin var? Kafanın içinde kurup durduğun nedir? Böyle her şeyden habersiz bırakma beni.
LEONARDO: Kes.
KARISI: Hayır. Yüzüme bakmanı, bana söylemeni istiyorum.
LEONARDO: Rahat bırak beni.

(Kalkar.)

KARISI: Nereye gidiyorsun, sevgilim?
LEONARDO *(ters):* Çeneni tutamaz mısın sen?
KAYNANA *(kızına, sert sert):* Sus! *(Leonardo çıkar.)* Ah, çocuk!

(Yatak odasına gider, kucağında bebekle döner. Leonardo'nun karısı, ayakta, kımıldamadan durur.)

KAYNANA:

Zavallı toynakları kanarmış,
buz tutmuş uzun yelesi,
gözlerinin ta içine saplanan
bir gümüşlü hançer varmış.
İner ırmağa doğru gidermiş,

ah, inermiş aşağlara inermiş!
Akar dururmuş kanı,
ah, sudan taşkın akarmış.

L.NUN KARISI *(yavaş yavaş dönerek, düş görürcesine):*
Karanfil, uyu da düş gör sen,
su içmeyecek at dereden.

KAYNANA:
Uyu gülüm uyu derim sana,
ağlamaya başlıyor at, baksana.

L.NUN KARISI:
Ninni bebeğim ninni.

KAYNANA:
Vah o koca ata,
Sudan içmek istemeyen! ,

L.NUN KARISI *(acıklı):*
Girme, dur!
Sen o dağlara git!
Ey acı kar,
ey şafak atı!

KAYNANA *(ağlayarak):*
Bebeğim uyuyor...

L.NUN KARISI *(ağır ağır yaklaşırken, ağlayarak):*
Bebeğim dinleniyor.

KAYNANA:
Karanfil, uyu da düş gör sen,
su içmeyecek at dereden.

L.NUN KARISI *(ağlaya ağlaya masaya dayanarak):*
Uyu gülüm uyu derim sana,
ağlamaya başlıyor at, baksana.

PERDE

Üçüncü Sahne

(Gelinin oturduğu mağaranın içi.
Geride, pembe renkli iri çiçeklerden yapılma bir haç.
Değirmi kapıların, pembe kurdelelerle bağlı dantel perdeleri vardır. Beyaz ve sert maddeden duvarlar önünde değirmi yelpazeler, mavi testiler, küçük aynalar.)

HİZMETÇİ: Böyle buyurun...

(Pek naziktir, baştan aşağı alçak gönüllü bir ikiyüzlülük içindedir. Güvey'le Ana'sı girerler. Ana, kara satenden bir elbise giyinmiştir, başında dantel bir örtü; Güvey'in üzerinde, uzun altın köstekli, kara kadifeden bir pantolon.)

Oturmaz mısınız? Şimdi gelirler.

(Çıkar. Ana ile Oğul, heykel gibi, kımıldamadan oturmaktadırlar.)

(Uzun sessizlik.)

ANA: Saatini taktın mı?
GÜVEY: Evet.

(Saatini çıkarır, bakar.)

ANA: Vaktinde dönmemiz gerek. Bunlar da amma uzakta oturuyorlar!

GÜVEY: Ama buranın toprağı iyidir.

ANA: İyi, ama pek ıssız. Dört saatlik yol boyunca ne bir ev, ne bir ağaç.

GÜVEY: Boş toprak burası.

ANA: Baban olsa ağaçlarla kaplardı.

GÜVEY: Su olmadan da mı?

ANA: Baban su bulurdu. Üç yıl süren evliliğimiz sırasında, on vişne ağacıyla... *(Hatırlayarak:)* Değirmenin oradaki o üç ceviz ağacını diktiydi, koca bir bağ yeşerttiydi; bir de, Jüpiter dedikleri, kırmızı çiçekli bir bitki diktiydi, ama o kurudu.

(Sessizlik.)

GÜVEY *(Gelini demek isteyerek):* Giyiniyor herhalde.

(Gelin'in Baha'sı girer.Çok yaşlıdır, ak saçları pırıl pırıl. Başını önüne eğer. Ana ile Güvey ayağa kalkarlar. Sessizce el sıkışırlar.)

BABA: Yol uzun sürdü mü?

ANA: Dört saat sürdü.

(Otururlar.)

BABA: Siz herhalde en uzun yoldan geldiniz.

ANA: Ben kocadım artık, ırmak boyundaki yarlardan geçemem.

GÜVEY: Başı dönüyor. *(Sessizlik.)*

BABA: Kenevir iyi ürün verdi.

GÜVEY: Gerçekten iyi verdi.

BABA: Bu toprakta kenevir bile bitmezdi benim gençliğimde. Bize yarayacak bir şeyler vermesi için,

bu toprağı cezalandırmak, hatta üzerinde gözyaşı dökmek zorunda kaldık.

ANA: Ama veriyor artık. Yakınıp durma. Senden hiçbir şey istemeye gelmedim buraya.

BABA *(gülümseyerek):* Sen benden zenginsin. Bağların başlıbaşına bir servet. Her yeni asma birer gümüş akçe. Ama, biliyor musun, topraklarımızın ayrı olması beni üzüyor. Her şey bir arada olsun istiyorum. Yüreğime dert olan bir şey varsa, o da, tarlalarımın arasında sıkışıp kalan o küçük meyve bahçesi; dünyanın altınını versen, satacakları yok.

GÜVEY: Hep öyle olur.

BABA: Yanımıza şöyle yirmi çift öküz alıp sizin bağları buraya getirebilseydik de, şu tepenin yamacına yerleştirebilseydik, ne sevinirdim!

ANA: Peki niye?

BABA: Benim olan kızımındır, seninki de oğlunun. Onun için söylüyorum. Hepsini bir arada görmek için. Ne güzel her şeyi bir araya getirmek!

GÜVEY: Hem o zaman daha az çalışmak gerekirdi.

ANA: Ben ölünce, bizimkileri satar, burada, onlarınkinin yanı başında topraklar satın alırsın.

BABA: Satmak mı, ne satması? Püh! Alacaksın, dostum, her şeyi satın alacaksın. Oğullarım olsaydı, ta derenin oraya dek satın alırdım bütün bu dağ yamacını. Toprak iyi değil, ama güçlü kollar onu adam edebilir; hem gelip geçen olmadığı için, kimse meyveni çalmaz, için rahat uyursun.

(Sessizlik.)

ANA: Buraya niçin geldiğimi biliyorsun.

BABA: Evet.

ANA: Ee?

BABA: Bana göre hava hoş. Onlar her şeyi konuşmuşlar.

ANA: Oğlumun parası var, bu parayı kullanmasını da bilir.

BABA: Kızım da öyle.

ANA: Oğlum yakışıklıdır. Hiçbir kadınla düşüp kalkmamıştır. Güneşe serili bir çarşaftan daha temizdir adı.

BABA: Kızımı sana anlatacak değilim. Saat üçte, Çoban Yıldızı ışırken, ekmeği hazırlar. Ağzı var dili yok; ipek gibi yumuşaktır, işlemenin her türlüsü gelir elinden; sağlam bir ipi dişleriyle koparabilir.

ANA: Tanrı kutlu kılsın evini.

BABA: Tanrı kutlu kılsın.

(Hizmetçi iki tepsiyle görünür. Tepsinin birinde içecek şeyler, öbüründe de şekerleme vardır.)

ANA *(Oğluna)*: Düğün ne zaman olsun?

GÜVEY: Gelecek perşembeye.

BABA: Kızım o gün tam yirmi iki yaşında olacak.

ANA: Yirmi iki. En büyük oğlum, sağ kalsaydı, o yaşta olacaktı. Sıcak kanlıydı, yiğitti; insanlar bıçak denen şeyi icat etmeselerdi, sağ olacaktı şimdi.

BABA: En iyisi, bunu hiç düşünmemeli.

ANA: Hep aklımda. Kendini benim yerime koy...

BABA: Demek perşembeye? Öyle mi?

GÜVEY: Öyle.

BABA: Seninle ben, bir de gelinle güvey, bir arabayla kiliseye gideriz, buraya çok uzaktır kilise; düğün alayını da atlar, arabalarla getirirler.

ANA: Öyle olsun.

(HİZMETÇİ geçmektedir.)

BABA: Söyle ona, gelebilir artık.

(Ana 'ya:)

Onu beğenirsen pek sevineceğim.

(Gelin görünür. Elleri, iki yanma gösterişsizce düşer; başını önüne eğer.)

ANA: Buraya gel. Mutlu musun gelin?

GELİN: Evet Senyora.

BABA: O kadar ciddi durmamalısın. Ne de olsa, senin anan olacak.

GELİN: Mutluyum, isteyerek "evet" dedim.

ANA: Elbette.

(Kızı çenesinden tutar.)

Bak bana.

BABA: Her şeyi karıma benzer.

ANA: Öyle mi? Bu ne güzel bakış! Evlenmek ne demektir, biliyor musun, yavrum?

GELİN: Biliyorum.

ANA: Bir erkek, birkaç çocuk, bir de bunların dışındaki her şeye karşı, iki kulaç kalınlığında bir duvar.

GÜVEY: Başka şey gerek mi?

ANA: Hayır. Hepiniz sağ olun, o kadar, ömrünüz uzun olsun!

GELİN: Görevimi biliyorum.

ANA: Sana birkaç armağanımız var.

GELİN: Eksik olmayın.

BABA: Bir şey yesek mi?

ANA: Ben bir şey istemem.

(Oğluna)

Sen ister misin?.

GÜVEY: Evet. Sağ olun.

(Bir şeker kendisi alır, bir şeker de GELİN.)

BABA *(Gelin'e):* Şarap?

ANA: Ağzına almaz.

BABA: Daha iyi.

(Sessizlik. Hepsi ayaktadır.)

GÜVEY *(Gelin 'e):* Yarın gelirim.

GELİN: Kaçta?

GÜVEY: Beşte.

GELİN: Beklerim.

GÜVEY: Senin yanından ayrılınca büyük bir boşluk duyuyorum, sanki bir şey düğümleniyor boğazımda.

GELİN: Kocam olduğun zaman hiçbiri kalmaz artık.

GÜVEY: Ben de öyle diyorum.

ANA: Hadi. Güneş beklemez.

(Baba'ya):

Her şeyde anlaştık mı?

BABA: Anlaştık.

ANA *(Hizmetçi'ye):* Hoşça kal, kadınım.

HİZMETÇİ: Tanrı yardımcınız olsun.

(Ana, Gelin'i öper ve sessizce ayrılmaya başlarlar.)

ANA *(kapıdan):* Hoşça kal, kızım.

(Gelin eliyle karşılık verir.)

BABA: Ben de sizinle çıkayım.

(Çıkarlar.)

HİZMETÇİ: Armağanları görmeye can atıyorum.

GELİN *(sert):* Kes şunu!

HİZMETÇİ: N'olur yavrum, gösteriver.

GELİN: İstemiyorum.

HİZMETÇİ: Hiç değilse çorapları göreyim. Hepsi ajurluymuş. N'olur!

GELİN: Olmaz dedim.

HİZMETÇİ: Hay Allah! Öyle olsun. Evlenmek istemiyormuş gibi bir halin var.

GELİN *(öfkeden elini ısırarak):* Ah!

HİZMETÇİ: Yavrum, yavrum! Neyin var senin? Kraliçe gibi yaşamaktan vazgeçtiğine mi üzülüyorsun? Acı şeyler düşünme. Neyin var düşünecek? Hiç. Hadi armağanlara bakalım.

(Kutuyu alır.)

GELİN *(kadını bileğinden kavrayarak):* Bırak.

HİZMETÇİ: Ayy, kız!

GELİN: Bırak dedim.

HİZMETÇİ: Erkekten güçlüsün.

GELİN: Erkeklerin gördüğü işi görmedim mi ben? Keşke erkek olsaydım.

HİZMETÇİ: Öyle söyleme.

GELİN: Sus dedim, başka şey konuşalım. *(Sahnedeki ışık solmaktadır. Uzun sessizlik.)*

HİZMETÇİ: Dün gece at sesi işittin mi?

GELİN: Kaçta?

HİZMETÇİ: Üçte.

GELİN: Sürüden ayrılmış bir at olacak.

HİZMETÇİ: Yoo, üzerinde binicisi vardı.

GELİN: Nereden biliyorsun?

HİZMETÇİ: Gördüm de ondan. Senin pencerenin dibinde duruyordu. Nasıl oldum, bilsen.

GELİN: Belki de nişanlımdı. Bazen o saatte gelir.

HİZMETÇİ: Hayır.

GELİN: Gördün mü ki?

HİZMETÇİ: Evet.

GELİN: Kimdi?

HİZMETÇİ: Leonardo'ydu.

GELİN *(şiddetle):* Yalancı! Seni yalancı! O ne diye gelsin buraya?

HİZMETÇİ: Geldi!

GELİN: Kapa çeneni! Kapa şu batasıca ağzını! *(Bir at sesi işitilir.)*

HİZMETÇİ *(pencereden):* Bak. Dışarı uzan. Leonardo muydu?

GELİN: Oydu!

PERDE BİRDEN İNER

II. PERDE

Birinci Sahne

(Gelin evinin girişi. Arkada büyük bir kapı. Gecedir.. Gelin girer; üzerinde, danteller ve işlemeli kurdelelerle süslü, kırmalı bir beyaz jüpon, bir de kolsuz beli sıkmalı beyaz bir içetek vardır. Hizmetçi de aynı şekilde giyinmiştir.)

HİZMETÇİ: Şuracıkta tarayayım saçını.

GELİN: Orası pek sıcak, durulacak gibi değil.

HİZMETÇİ: Bu memlekette, şafak vakti bile serinlemiyor ortalık.

(Gelin, alçak bir iskemleye oturur, ufak bir el aynasına bakar. Hizmetçi, onun saçını tarar.)

GELİN: Bol ağaçlı bir yerden gelmiş anam, verimli bir memleketten.

HİZMETÇİ: Hem de ne mutluydu!

GELİN: Ama burada çürüyüp gitmiş.

HİZMETÇİ: Yazgı.

GELİN: Hepimizin burada çürüyüp gittiğimiz gibi. Ateş salıyor duvarlar. Ayy! O kadar çekme!

HİZMETÇİ: Şu dalgayı daha iyi yerleştireyim djye uğraşıyorum da. Alnına düşsün istiyorum.

(Gelin, aynada kendisine bakar.)

Ne kadar güzelsin! Ah!

(Gelin'i tutkuyla öper.)

GELİN *(ciddi):* Sen taramana bak.

HİZMETÇİ *(tarayarak):* Ne mutlu sana, bir erkeğin boynuna sarılacaksın, öpeceksin, ağırlığını duyacaksın onun.

GELİN: Suss.

HİZMETÇİ: En güzel tarafı da, uyandığm zaman onu yanında duyman olacak, omuzlarını soluğuyla okşaması olacak, bir küçük bülbül tüyü gibi tıpkı.

GELİN *(sert):* Susar mısın?

HİZMETÇİ: Ama yavrum, evlilik dediğin ne ki? Budur evlilik, başka bir şey değil. Şekerlemeler mi, çiçek demetleri mi? Yoo. Pırıl pırıl bir yatak ve bir erkekle bir kadın.

GELİN: Ama sözünü etmemek gerekir.

HİZMETÇİ: O da başka. Oldukça tatlı ama.

GELİN: Ya da oldukça acı.

HİZMETÇİ: Çelenk tam tepende parıldasın diye, buradan alıp şuraya takacağım portakal çiçeklerini.

(Portakal çiçeklerini Gelin'in üzerinde dener.)

GELİN *(aynada kendisine bakarak):* Ver onu bana.

(Çelengi alır, bakar, umutsuz, öne düşer başı.)

HİZMETÇİ: Neyin var yine?

GELİN: Beni yalnız bırak.

HİZMETÇİ: Üzülmenin sırası değil şimdi.

(Yüreklendirerek:)

Çelengi bana ver.

(Gelin, çelengi alıp fırlatır.)

Yavrum! Çelengi böyle yere atmakla, Tanrı'nın öfkesini üstüne çekmiş olursun ancak. Kaldır başını! Evlenmek istemiyor musun? Söyle. Vazgeçebilirsin daha.

(Gelin ayağa kalkar.)

GELİN: Fırtına bulutları. Yüreğime işleyen soğuk bir yel. Bunu duymamış var mı?

HİZMETÇİ: Yavuklunu seviyorsun, değil mi?

GELİN: Seviyorum.

HİZMETÇİ: Evet, evet. Sevdiğine eminim.

GELİN: Ama bu çok önemli bir adım.

HİZMETÇİ: Bu adımı atmak zorundasın.

GELİN: Söz verdim bile.

HİZMETÇİ: Çelengi takayım.

GELİR *(oturur):* Çabuk.Şimdiye dek gelmeliydiler.

HİZMETÇİ: Yola çıkalı en az iki saat olmuştur.

GELİN: Kilise buraya ne kadar?

HİZMETÇİ: Dereden gidersen beş fersah, yoldan gidersen onun iki katı.

(Gelin kalkar; Hizmetçi, ona baktıkça heyecanlanır.)

HİZMETÇİ:

Uyan gelin uyan derim sana,
düğün sabahındır, uyansana!
Bütün ırmakları dünyanın,
gelinlik tacını kaçırırlar bakarsın!

GELİN *(gülümseyerek):* Aman sen de!

HİZMETÇİ *(Gelin'i coşkuyla öpüp çevresinde oynayarak):*

Uyan
çiçeklenen defnenin
o taze demetiyle.
Uyan
defnelerin
gövdesiyle dallarıyla!

(Önkapı mandalının çıkardığı ses duyulur.)

GELİN: Aç kapıyı! İlk konuklar olsa gerek.

(Ayrılır. Hizmetçi kapıyı açar.)

HİZMETÇİ *(şaşkınlık içinde):* Sen misin?
LEONARDO: Evet, benim. Günaydın.
HİZMETÇİ: İlk gelen ha!
LEONARDO: Ben davetli değil miyim?
HİZMETÇİ: Davetlisin.
LEONARDO: Onun için geldim.
HİZMETÇİ: Karın nerede?
LEONARDO: Ben atla geldim. O yoldan geliyor.
HİZMETÇİ: Kimseye rastlamadın mı?
LEONARDO: Ben atımla geçtim onları.
HİZMETÇİ: Öyle koştura koştura çatlatacaksın o atı.
LEONARDO: Varsın gebersin!

(Sessizlik.)

HİZMETÇİ: Otur. Daha kimse kalkmadı.
LEONARDO: Gelin nerede?
HİZMETÇİ: Şimdi onu giydirecektim.
LEONARDO: Gelin! Mutlu olsa gerek!
HİZMETÇİ *(konuyu değiştirerek):* Çocuk nasıl?

LEONARDO: Hangi çocuk?

HİZMETÇİ: Oğlun.

LEONARDO *(hatırlayarak, düşteymiş gibi):* Haa!

HİZMETÇİ: Onu da getiriyorlar mı?

LEONARDO: Hayır.

(Sessizlik. Uzaktan uzağa türkü söyleyen sesler.)

SESLER:

Uyan gelin uyan derim sana,
düğün sabahındır, uyansana!

LEONARDO:

Uyan gelin uyan derim sana,
düğün sabahındır, uyansana!

HİZMETÇİ: Konuklar. Oldukça uzaktalar daha.

LEONARDO: Gelin, kocaman bir çelenk takınacak, değil mi? Ama o kadar büyük olmaması gerekir.Biraz daha küçüğü ona daha çok yakışır. Güvey, göğüse takılan portakal çiçeğini getirdi mi ona?

GELİN *(görünür, hâlâ jüpon ve çelenkli):* Getirdi.

HİZMETÇİ *(sert):* Çıkma öyle!

GELİN: Ne zararı var?

(Ciddi.)

Portakal çiçeğini getirip getirmediklerini ne djye soruyorsun? Bir niyetin mi var?

LEONARDO: Yoo. Ne niyetim olsun? *(Gelin'e yaklaşar)* Sen, sen beni bilirsin; bir niyetim olmayacağını bilirsin. Söylesene. Senin gözünde benim ne değerim var ki öteden beri? Aç da yenile anılarını. Ama bir çift öküzle kötü bir kulübecik nedir ki... işte seni korkutan!

GELİN: Buraya ne yapmaya geldin?

LEONARDO: Düğününü görmeye.

GELİN: Benim seninkini gördüğüm gibi tıpkı!

LEONARDO: Kıskıvrak bağladın beni, senin elinle yıkıldım. Ah, beni öldürebilirler, ama tüküremezler bana. Ama para, o parıl parıl yanan para bile tükürür bazen.

GELİN: Yalancı!

LEONARDO: Konuşmak istemiyorum, öfkeli adamın biriyim ben; bütün şu tepeler sesimi işitmesinler diye, bağırmak istemiyorum.

GELİN: Ben senden çok bağırırım.

HİZMETÇİ: Bu türlü konuşmayı kesmelisiniz. *(Gelin'e:)* Olmuş bitmiş şeylerin sözünü etmek zorunda değilsin.

(Hizmetçi, diken üstünde, kapıları kollar.)

GELİN: Hakkı var. Seninle konuşmam bile doğru değil. Ama buraya beni seyretmeye, düğünümü gözetlemeye, kim bilir ne niyetle portakal çiçeklerini sormaya gelmen, ta yürekten kırıyor beni. Git, kapıda karını bekle.

LEONARDO: Peki seninle karşılıklı konuşmak da mı yok?

HİZMETÇİ *(öfkeli):* Hayır, hayır, yok!

LEONARDO: Evlendiğim günden beri gece gündüz düşünürüm, acaba kabahat kimdeydi derim; her düşünüşümde de, eskisini yutuveren yeni bir kabahat çıkar; ama her zaman bir kabahat kalır ortada!

GELİN: Altında atı olan adam neler bilmez, çölde kalakalmış bir kızın hakkını çiğnemek için neler yapamaz! Ama benim gururum var. İşte bunun için

evleniyorum. Her şeyden çok sevmem gereken kocamla dört duvar arasına kapanmak için.

LEONARDO: Gururun, şu kadarcık yardımı dokunmaz sana.

(Gelin'e yaklaşır.)

GELİN: Yaklaşma bana!

LEONARDO: Arzuyla yanıp ses çıkarmamak, kendimize verebileceğimiz en büyük cezadır. Gurur ne işime yaradı benim, seni görmemek, gecelerce uykusuz bırakmak seni? Hiçbir işime yaramadı! Ateşi üstüme yağdırmaya yaradı ancak! Zaman yaraları kapatır, duvarlar sır saklar sanıyorsun, ama doğru değil, doğru değil! Bir şey içine, ta derinlerine işledi mi bir kez, kimse söküp atamaz artık.

GELİN *(titreyerek):* Seni dinleyemiyorum. Sesini dinleyemiyorum senin. Bir şişe anason içmişim de, güllerden bir yorgana sarınıp uyuyakalmışım sanki. Sesin beni çekip duruyor, biliyorum boğulacağımı, yine de izleyip duruyorum bu sesi.

HİZMETÇİ *(Leonardo'yu cebinin kapağından kavrayarak):* Hemen gitmen gerek!

LEONARDO: Bu onunla son konuşmam olacak. Hiçbir şeyden korkma.

GELİN: Biliyorum, delinin biriyim ben; biliyorum, özlemden çürüyor göğsüm; ama işte, onun sesini işitmek, kollarını salladığını görmek bile yatıştırdı beni.

LEONARDO: Bunları sana söylemeseydim, hiçbir zaman içim rahat etmeyecekti. Ben evlendim. Şimdi de sen evleniyorsun.

HİZMETÇİ: Ama gerçekten evleniyor o!

(Türkü söyleyen sesler daha yakından duyulur.)

SESLER:

Uyan gelin uyan derim sana,
düğün sabahındır, uyansana!

GELİN:

Uyan gelin uyan derim sana. *(Odasına doğru koşarak çıkar.)*

HİZMETÇİ: Geldiler artık. *(Leonardo'ya:)* Bir daha yaklaşma ona.

LEONARDO: Merak etme.

(Soldan çıkar. Tan sökmeye başlar.)

BİRİNCİ KIZ *(girerek):*

Uyan gelin, uyansana,
evlenme sabahındır bu;
türkü söyle, oyun oyna,
balkon çelenksiz olur mu!

SESLER:

Uyan gelin uyan!

HİZMETÇİ *(coşkunluk yaratarak):*

Uyan
çiçeklenen sevginin
o yeşil demetiyle.
Uyan
defnelerin
gövdesiyle dallarıyla!

İKİNCİ KIZ *(girerek):*

Uyan
uzun saçlı,
geceliği kar gibi ak,
gümüşlü potinler ne parlak,
alnı yaseminlerle taçlı.

HİZMETÇİ:

Ey çoban kız,
ışımaya başlıyor ay bak!

BİRİNCİ KIZ:

Ey yiğidim,
şapkanı asmanın altında bırak!

BİRİNCİ DELİKANLI *(şapkasını havaya kaldırarak girerken):*

Uyan gelin uyan,
yaklaşır düğün alayı
tarlaların ordan;
tepsiler dolusu yıldız çiçeği,
yığın yığın, pastaları sorarsan.

SESLER:

Uyan gelin uyan,

İKİNCİ KIZ:

gelin, beyaz çelengi
yerine koymuş bile;
güveyse bağlar onu
bir altın şeritle.

HİZMETÇİ:

Portakallar altında
gelin uykusuz kalır yakında.

ÜÇÜNCÜ KIZ *(girerek):*

Parlar kavunların dibinde
armağanları güveyin de.

(Üç konuk girer.)

BİRİNCİ GENÇ:

Uyan güvercin uyan!
Gölgeli çanlardır
şafak vakti sallanan.

KONUK:

Geline, ak geline baksana,
bugün kız görürsün,
karı olur yarına.

BİRİNCİ KIZ;

Gel esmer, aşağı yürüyüp
ipek geceliğin sürüyüp.

KONUK:

İn aşağı in, küçük esmer,
soğuk sabah çiğli bir taç giyer.

BİRİNCİ KONUK:

Uyan karı, uyan sen de,
portakal çiçekleri sallanır yelde.

HİZMETÇİ:

Bir ağaç işlesem derim ona,
kızıl kuşaklarla sarılı hep;
her kuşakta bir sevgi tanrısı,
üstünde: "Çok Yaşa" yazılı hep.

SESLER:

Uyan gelin uyan.

BİRİNCİ GENÇ:

Evlenme sabahındır bu!

KONUK:

Evlenme sabahındır bu,
ne ince olursun, bilsen;
lâyıksın, ey dağ çiçeği,
bir kaptanın düşüne sen.

BABA *(girerek)*:

Bir kaptan karısıyla
evlenecek bu güvey,
öküzleriyle gelir
hazineyi götürmeye hey!

ÜÇÜNCÜ KIZ:
Güvey
bir altın çiçeğe benzer.
Yürüse, ayaklarında
açılır ne çiçekler.
HİZMETÇİ:
Ey bahtı açık kızım!
İKİNCİ GENÇ:
Uyan gelin uyan.
HİZMETÇİ:
Ey benim ince kızım!
BİRİNCİ KIZ:
Şu pencerelerden taşan
düğün seslerini dinleyin.
İKİNCİ KIZ:
Çıksın artık gelin.
BİRİNCİ KIZ:
Çıksın, çıksın gelin!
HİZMETÇİ:
Çalsın da çanlar,
ötsün çın çın!
BİRİNCİ GENÇ:
Çünkü geliyor işte!
Çünkü gelin artık yakın!
HİZMETÇİ:
Düğün, bir boğa gibi
doğrulur işte bakın!

(Gelin görünür. 1900 modası, arkası yastıklı ve uzun kuyruklu eteği kırmalı tüllerle, ağır dantellerle kaplı kara bir giysi vardır üzerinde. Alnına bir dalga gibi düşürülmüş saçına bir portakal çiçeği çelengi takınmıştır. Gitarlar çalar. Kızlar, Gelin'i öperler.)

ÜÇÜNCÜ KIZ: Ne kokusu sürdün saçına?

GELİN *(gülerek):* Hiçbir şey sürmedim.

İKİNCİ KIZ *(Gelin'in giysisine bakarak):* Nerde bulursun bu kumaşı!

BİRİNCİ GENÇ: İşte güvey!

GÜVEY: Merhaba!

BİRİNCİ KIZ *(Güvey'in kulağına bir çiçek takarak):*
Güvey
bir altın çiçeğe benzer.

İKİNCİ KIZ:
Yayılır gözlerinden
ne tatlı esintiler.

(Güvey, Gelin'e doğru ilerler.)

GELİN: Neden o ayakkabıları giydin?

GÜVEY: Bunlar siyahlardan daha iç açıcı.

LEONARDO'NUN KARISI *(girip Gelin'i öperek):* Uğurlu olsun!

(Herkes coşkun bir dille konuşur.)

LEONARDO *(bir ödevi yerine getiren biri gibi girerek):*
Evlenme sabahında
sana bizden bir çelenk var.

L.NUN KARISI:
Saçından damlayan çiğle
sevinsin diye tarlalar!

ANA *(Baba'ya):* Onlar da mı burada?

BABA: Akrabadırlar. Suçların bağışlanma günüdür bu!

ANA: Ses çıkarmayacağım, ama bağışlamam.

GÜVEY: Başımda çelenk varken, ne hoş oluyor sana bakmak!

GELİN: Çabuk gidelim kiliseye.

GÜVEY: Acelen mi var?

GELİN: Evet. Seninle yalnız kalabilmek, senin sesinden başka ses işitmemek için hemen karın olmak istiyorum.

GÜVEY: Ben de onu istiyorum!

GELİN: Senin gözlerinden başka göz görmek istemiyorum. Hem bana öyle sıkı sarıl ki, anam mezardan çağırsa bile, uzaklaşamayayım senden.

GÜVEY: Kollarım güçlüdür. Ara vermeden kırk yıl sararım seni.

GELİN *(Güvey'in kolunu tutar, canlı):* Sonsuzca!

BABA: Çabuk olun; atları, arabaları hazırlayın. Güneş çoktan doğdu.

ANA: Dikkatli gidin. Dilerim bir terslik olmasın.

(Arkadaki büyük kapı açılır.)

HİZMETÇİ *(ağlayarak):*

Evinden böyle çıkarken
ey gelin, ak gelin,
unutma ki yıldız gibi
pırıl pırıl gidersin.

BİRİNCİKIZ:

Temiz beden, temiz giysiler,
evinden kiliseye gider.

(Çıkmaya başlarlar.)

İKİNCİ KIZ:

İşte çıkarsın evinden
kiliseye gitmek için!

HİZMETÇİ:

Çiçek saçar yel
kumların üzerine.

ÜÇÜNCÜ KIZ:

Ak kız, ah, ak kız!

HİZMETÇİ:

Dantelidir esmer yeller
başındaki örtünün.

(Çıkarlar. Gitar, çalpara ve tef sesleri duyulur. Leonardo ile Karısı yalnız kalır.)

KARISI: Gidelim.

LEONARDO: Nereye?

KARISI: Kiliseye. Ama atla gitmek yok. Benimle geleceksin.

LEONARDO: Arabayla mı?

KARISI: Başka neyle olacak?

LEONARDO: Ben arabaya binecek adam değilim.

KARISI: Ben de kocasız düğüne gidecek kadın değilim. Burama geldi artık!

LEONARDO: Benim de!

KARISI: Peki neden öyle bakıyorsun bana? Gözlerin diken diken sanki.

LEONARDO: Gidelim!

KARISI: Ne olduğunu anlamıyorum. Hem düşünüyorum, hem düşünmek istemiyorum. Bildiğim bir şey varsa, beni çoktan bıraktın. Ama benim bir oğlum var, öbürü de yolda. Böylece sürer gider.Tıpkı anamın yazgısı. Buradan bir adım atmam. *(Dışardan sesler duyulur.)*

SESLER:

Evinden böyle çıkarken
kiliseye gitmek için,
unutma ki yıldız gibi

pırıl pırıl gidersin.

KARISI *(ağlayarak):*

Unutma ki yıldız gibi
pırıl pırıl gidersin!
Ben de evimden böyle ayrılmıştım. Dillere destan olmuştum.

LEONARDO *(kalkarak):* Gidelim!

KARISI: Ama sen de geleceksin!

LEONARDO: Peki.

(Sessizlik.)

Yürüsene!

(Çıkarlar.)

SESLER:

Evinden böyle çıkarken
kiliseye gitmek için,
unutma ki yıldız gibi
pırıl pırıl gidersin.

PERDE YAVAŞÇA İNER

İkinci Sahne

(Gelin'in, beyaz kurşuni ve soluk mavi renk tonları içindeki mağara evinin dışı. Gölgeli ve gümüşsü renk tonları. Esmerimsi yayla görünümleri; her şey, halk işi çanak çömlekler üzerindeki bir manzara gibi katı.)

HİZMETÇİ *(bardaklarla tepsileri bir masaya dizerek):*

Dönerdi,
çark dönerdi,
su da akıp giderdi,
düğün gecesi yaklaştığından.
Dallar ayrılsın da
yer alsın ay kızın
o beyaz balkonunda.

(Yüksek sesle:)

Sofra örtülerini yay!

(Dokunaklı bir sesle !)

Türkü söylerdi,
gelinle güvey türkü söylerdi,
su da akıp giderdi

düğün geceleri yaklaştığından.
Ey kırağı, çakıp parla!
Ey acı bademler,
dolun balla!

(Yüksek sesle:)

Şarabı hazırla! *(Şiir okurcasına:)*
İnce kız,
en ince kızı yeryüzünün.
Suyun akışına bak,
düğün gecen yaklaştığından.
Topla eteğini
güveyin kanadı altına,
evinden ayrılma hiç;
çünkü güvey bir güvercin,
göğsünde alev yanan;
hem kırlar beklemekte
fısıltısını fışkıran kanın.
Dönerdi,
çark dönerdi,
su da akıp giderdi,
yaklaşır düğün gecen.
Kıvılcım saç, ey su!

ANA *(girerek):* Hele şükür!

BABA: İlk gelen biz miyiz?

HİZMETÇİ: Hayır. Az önce Leonardo'yla karısı geldi. İfritler gibi sürmüşler arabayı. Karısı buraya geldiğinde korkudan ödü patlamıştı. Yolu at üstünde almışlar sanki.

BABA: Belâ arıyor o. Kanı bozuk herif.

ANA: Nasıl bir kan bekliyordun ondan? Bütün sülâlesinin kanı. İşe adam öldürmekle başlayan o de-

desinin dedesinden geliyor bu kan, baştan aşağı kötü bir soyda, eli bıçaklı, sahte gülüşlü adamlarda sürüp gidiyor bu kan.

BABA: Burada bırakalım bunu!

HİZMETÇİ: Nasıl bıraksın kadıncağız?

ANA: İliğime işliyor acısı. Hepsinin alnında, kocamla yavruma kıyan eli görüyorum ancak.Beni gerçekten anlayabiliyor musun? Çılgın görünmüyor muyum sana? Eh, bağrımdakini çığlıklarla boşaltmamaktan ileri gelen bir çılgınlık bu. Hep tetikte bekleyen bir çığlık vardır bağrımda, bastırıp atkımın altında tutmam gerekir. Ama ölenleri alır götürürler, sen de susmak zorunda kalırsın. Sonra da kusur bulurlar insanda.

(Atkısını çıkarır.)

BABA: Bugün, bunları hatırlayacak bir gün değil senin için.

ANA: Söz dönüp dolaşıp oraya gelince, konuşmadan olmuyor. Bugün daha çok gerekiyor bu. Çünkü bugün yapayalnız kalacağım evimde.

BABA: Yanında birinin olacağı umuduyla ama.

ANA: Umudum onlarda, torunlarda. *(Otururlar.)*

BABA: Sürü sürü çocuk yapsınlar istiyorum. Parayla tutulmamış eller gerek bu toprağa. Yaban otlarına, dikenli çalılara, nereden geldiği bilinmez kocaman taşlara karşı girişilecek bir savaş var. Düzelten, söz geçiren, tohumları büyüten mal sahibinin olmalıdır o eller. Sürü sürü oğul gerek.

ANA: Kız da ister! Erkekler yele benzerler. Silah kullanmak zorunda kalırlar. Kızlar hiç çıkmazlar sokağa.

BABA *(mutlu):* Bence hem oğulları olacak, hem kızları.

ANA: Oğlum, kızının hakkından gelir. Sağlam tohumdandır. Babasının nice oğulları olabilirdi benden.

HİZMETÇİ: Sen bir şey almıyor musun? Şaraplı çöreklerden anan için sarayım biraz. Bayılır onlara.

GÜVEY: On beş yirmi tane ayır onun için.

L .NUN KARISI: Yok yok. Beş altı tane yeter ona!

GÜVEY: Ama bugün başka bir gün!

L.NUN KARISI *(Hizmetçi'ye):* Leonardo nerde?

GÜVEY: Konukların yanında olsa gerek.

L.NUN KARISI: Gidip bakayım. *(Çıkar.)*

HİZMETÇİ *(dans edenlere doğru bakarak):* Ne güzel!

GÜVEY: Sen dans etmiyor musun?

HİZMETÇİ: Benimle kim dans eder ki..

(Sahnenin gerisinden İki Kız geçer; arka taraf, bütün bu sahne boyunca, kişilerin geçip durduğu canlı bir yer olmalıdır.)

GÜVEY *(mutlu):* Onlar ne bilirler! Senin gibi canlı, gün görmüş kızlar daha iyi dans ederler gençlerden.

HİZMETÇİ: Bak hele! Pohpohluyor musun beni, oğlum? Sende de amma sülâle var ha! Ne erkekler, ne erkekler... Dedenin düğününü gördüğümde küçücük bir kızdım. O ne boy bos! Sanki bir dağdı evlenen.

GÜVEY: Ben onun kadar boylu değilim.

HİZMETÇİ: Ama senin gözlerinde de aynı parıltı var. Kız nerde?

GÜVEY: Çelengini çıkarıyor.

HİZMETÇİ:Haa! Bak.Gece yarısı için, uyuyacağınıza göre, jambon hazırladım size, birkaç kadeh de

yıllanmış şarap. Dolabın alt gözünde. Aklınızda olsun da.

GÜVEY *(gülümseyerek):* Gece yarısı yemek yiyecek değilim.

HİZMETÇİ *(kurnazca):* Sen yemezsen gelin yer belki.

(Çıkar.)

BİRİNCİ GENÇ *(girerek):* Gelip bir kadeh çekmen gerek bizimle!

GÜVEY: Gelini bekliyorum.

İKİNCİ GENÇ: Şafakta senindir!

BİRİNCİ GENÇ: En güzel zamanda!

İKİNCİ GENÇ: Bir dakikacık.

GÜVEY: Haydi gidelim.

(Çıkarlar. Büyük bir kaynaşma duyulur. Gelin girer. Tam karşısından da, iki Kız koşa koşa onu karşılamaya gelir.)

BİRİNCİ KIZ: İlk iğneyi kime verdin, bana mı, ona mı?

GELİN: Hatırlamıyorum.

BİRİNCİ KIZ: Bana, bana verdin burada.

İKİNCİ KIZ: Bana verdin sunağın önünde.

GELİN *(tedirgin, içinde büyük bir çatışma:):* Haberim yok.

BİRİNCİ KIZ: Keşke diyorum...

GELİN *(sözünü keserek):* Canım bana ne! Düşünecek bir sürü şeyim var benim.

İKİNCİ KIZ: Kusura bakma.

(Leonardo sahnenin gerisinden geçer.)

GELİN *(Leonardo'yu görür):* Hem de bu karışık zamanda.

BİRİNCİ KIZ: Nerden bilelim biz!

GELİN: Vaktiniz gelince öğrenirsiniz. Bu adımı atmak çok güç.

BİRİNCİ KIZ: Seni gücendirdi mi bu kız?

GELİN: Hayır. Kusurumu bağışlayın.

İKİNCİ KIZ: Niye, ne var ki? İğnelerin ikisi de evlenmeye iyi gelir, değil mi?

GELİN: İkisi de.

BİRİNCİ KIZ: Belki artık birimiz ötekinden önce evlenir.

GELİN: O kadar hevesli misiniz?

İKİNCİ KIZ *(utangaç):* Evet.

GELİN: Niye?

BİRİNCİ KIZ: Şey... *(İkinci Kıza sarılır, ikisi de koşarak çıkar. Güvey yavaşça girer, arkadan Gelin'e sarılır.)*

GELİN *(birden korkarak):* Bırak beni!

GÜVEY: Benden korkuyor musun?

GELİN: Ay sen misin!

GÜVEY: Başka kim olacaktı? *(Sessizlik.)* Ya baban, ya ben.

GELİN: Doğru.

GÜVEY: Baban olsaydı, elbette daha yavaş kucaklardı.

GELİN *(esrarlı):* Elbette!

GÜVEY *(kıza sımsıkı, biraz da hoyratça sarılır):* Baban yaşlıdır da ondan.

GELİN *(ters):* Bırak beni!

GÜVEY: Niye? *(Kızı bırakır.)*

GELİN: Şey... Görürler.

(Hizmetçi, Gelin'le Güvey'e bakmadan, sahnenin gerisinden bir daha geçer.)

GÜVEY: Ne çıkar? Duası edildi, kutsandı artık.

GELİN: Evet ama olsun... daha sonra.

GÜVEY: Neyin var senin? Korkmuş gibisin!

GELİN: Bir şeyim yok. Gitme. *(Leonardo 'nun Karısı girer.)*

L.NUN KARISI: Rahatsız etmiyorum ya...

GÜVEY: Ne var?

L.NUN KARISI: Kocam buradan geçti mi?

GÜVEY: Yoo.

L.NUN KARISI: Kendisini bulamıyorum da; atı da ahırda değil.

GÜVEY *(mutlu):* Dışarda koşturuyordur. *(L. nun Karısı üzgün çıkar. Hizmetçi girer.)*

HİZMETÇİ: Bunca iyi dilek, gurur ve mutluluk vermiyor mu size?

GÜVEY: Keşke bitse artık. Gelin biraz yorgun.

HİZMETÇİ: Öyle şey olur mu, yavrum.

GELİN: Alnımın ortasına vurmuşlar sanki.

HİZMETÇİ: Bu dağlarda yetişen gelin güçlü olmalıdır. *(Güvey'e):*

Onu iyi edecek tek kişi sensin, çünkü senindir o. *(Koşarak çıkar.)*

GÜVEY *(Gelin'e sarılarak):* Haydi gidip biraz dans edelim. *(Kızı öper.)*

GELİN *(üzgün):* Hayır. Yatağıma uzanmak istiyorum biraz.

GÜVEY: Ben de geleyim.

GELİN: Sakın ha! Burada bunca insan varken mi? Ne demezler? Başımı dinleyeyim azıcık.

GÜVEY: Nasıl istersen! Ama bu gece de öyle olma!

GELİN *(kapıdan):* Bu gece iyileşirim.

GÜVEY: Benim istediğim de o.

(Ana görünür.)

ANA: Oğlum.

GÜVEY: Neredeydin?

ANA: Dışarda, o patırtının ortasında. Mutlu musun?

GÜVEY: Evet.

ANA: Karın nerde?

GÜVEY: Biraz dinleniyor. Kötü bir gün gelinler için!

ANA: Kötü bir gün mü ? Tek güzel gün. Başıma devlet kuşu konmuştu sanki.

(Hizmetçi girer, Gelin'in odasına doğru yürür.)

Yeni tarlalar sürmek, yeni ağaçlar dikmekti sanki.

GÜVEY: Sen gidecek misin?

ANA: Evet. Evde olmam gerek.

GÜVEY: Yalnız ha.

ANA: Yalnız değil. Çünkü kafam bir sürü şeyle dolu: Erkekler, kavgalar.

GÜVEY: Şimdiki kavgaların kavgalığı kalmadı artık.

(Hizmetçi çabucak girer, koşarak sahnenin gerisinde kaybolur.)

ANA: Sağ oldukça kavga etmek zorundasın.

GÜVEY: Hiçbir zaman sözünden çıkmayacağım!

ANA: Karına sevgi göstermeye çalış; aptalca bir şey yaparsa, huysuzluk ederse, biraz canını yakarcasına okşa kendisini: Sımsıkı kucaklamak, ısırmak, sonra da usulca öpmek. O zaman kızmaz, o zaman anlar ki erkek sen, baş sen, buyuran sensin. Ben bunu babandan öğrendim. Baban olmadığına göre,sana bu güçlü savunmaları anlatacak kişi olmak zorundayım ben.

GÜVEY: Hep senin dediğin gibi yapacağım.

BABA *(girerek):* Kızım nerede?

GÜVEY: İçerde.

(Baba, kızını aramaya gider.)

BİRİNCİ KIZ: Nerede gelinle güvey! Hep birlikte dans edeceğiz!

BİRİNCİ GENÇ *(Güvey'e):* En başta sen dans edeceksin!

BABA *(girerek):* Orada yok.

GÜVEY: Yok mu?

BABA: Parmaklığın oraya çıkmış olacak.

GÜVEY: Bakayım.

(Çıkar. Coşkunluk ve gitar seslerinden bir gürültü.)

BİRİNCİ KIZ: Dansa başladılar bile! *(Çıkar.)*

GÜVEY *(girerek):* Orada yok.

ANA *(tedirgin):* Yok mu?

BABA: Peki nereye gitmiş olabilir?

HİZMETÇİ *(girerek):* Peki nerede kız, nerede?

ANA *(ciddi):* İşte onu bilmiyoruz. *(Güvey çıkar. Üç Konuk girer.)*

BABA *(heyecanlı):* Peki dansta değil mi?

HİZMETÇİ: Dansta değil.

BABA *(irkilerek):* Bir sürü insan var. Git bak!

HİZMETÇİ: Baktım.

BABA *(acıklı):* Öyleyse nerede?

GÜVEY *(girerek):* Bir yerde yok. Hiçbir yerde.

ANA *(Baha'ya):* Ne demek bu? Nerede kızın? *(Leonardo'nun Karısı girer.)*

L'NUN KARISI: Kaçtılar! Kaçtılar! Leonardo'yla ikisi. Atla.

Birbirine sarılıp kayan bir yıldız gibi çekip gittiler!

BABA: Olamaz! Benim kızım ha!

ANA: Evet, senin kızın. Kötü bir ananın dölü, n'olacak! O da, oğlan da. Ama artık oğlumun karısı!

GÜVEY *(girerek):* Düşelim peşlerine! Kimde at var?

ANA: Kimde at var? Durmayın! Kimde at var? Atı olana vereceğim varımı yoğumu; gözlerimi, dilimi bile...

SES: İşte bir at!

ANA *(oğluna):* Git! Düş peşlerine! *(Oğul, iki delikanlıyla çıkar.)*

Yok gitme. Çabuk öldürür, ustaca öldürür onlar... peki, koş, ben de arkadan geliyorum!

BABA: Benim kızım olamaz. Belki de kendini kuyuya atmıştır.

ANA: Namuslu kadınlar suya atar kendini, o değil! Ama artık oğlumun karısı. İki takım. İki takım var burada.

(Hepsi girer).

Benim sülâlemle seninki. Herkes yola çıksın. Sıvayın kolları! Oğlumun yardımına gideceğiz.

(Kalabalık iki takıma ayrılır.)

Onun da sülâlesi var çünkü: Denizden gelen akrabaları var, ovadan, yayladan gelenler var. Çıkın buradan! Bütün yolları tutun.Kan saati çaldı yine. İki takım. Sen seninkiyle, ben de benimkiyle. Düşün peşlerine! Düşün peşlerine!

PERDE

III. PERDE

Birinci Sahne

(Bir orman. Gece vakti. Kocaman, ıslak ağaç gövdeleri. Karanlık bir çevre, iki keman sesi işitilir. Üç Oduncu girer.)

BİRİNCİ ODUNCU: Peki buldular mı?

İKİNCİ ODUNCU: Hayır. Ama her yeri arıyorlar.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Bulurlar.

İKİNCİ ODUNCU: Şşş!

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Ne var?

İKİNCİ ODUNCU: Bütün yollardan aynı zamanda yaklaşıyorlar sanki.

BİRİNCİ ODUNCU: Ay çıkınca görürler onları.

İKİNCİ ODUNCU: Onlara ilişmemeliler.

BİRİNCİ ODUNCU: Yeryüzü geniş. Herkes barınabilir.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU:Onları öldürürler.

İKİNCİ ODUNCU: Tutkunu izleyeceksin. Kaçtıkları iyi oldu.

BİRİNCİ ODUNCU: Kendi kendilerini aldatıyorlardı, ama sonunda kan baskın çıktı.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Kan!

BİRİNCİ ODUNCU: Kanının yolunu izleyeceksin.

İKİNCİ ODUNCU: Ama gün ışığını gören kanı toprak içer.

BİRİNCİ ODUNCU: Ne çıkar? Akan kanla ölmek, kokuşan kanla ölmekten yeğdir.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Suss!

BİRİNCİ ODUNCU: Ne var? Bir şey mi duydun?

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Cırlak böceklerini, kurbağaları, gecenin tuzağını duydum.

BİRİNCİ ODUNCU: At yok ama.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Yok.

BİRİNCİ ODUNCU: Şimdi kızı seviyordur.

İKİNCİ ODUNCU: Kızın vücudu onun, onun vücudu kızın.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Bulurlar onları, öldürürler.

BİRİNCİ ODUNCU: Ama o zamana kadar kanlarını karıştırmış olurlar. İçi boş iki testiye dönerler, kurumuş iki dereye.

İKİNCİ ODUNCU: Çok bulut var, çıkmamak işten değil ay için.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Ay olsa da bulur onları güvey, ay olmasa da. Yola çıkarken gördüm kendisini, öfkeli bir yıldız gibi. Yüzü kül renginde. Onda bütün soyunun yazgısı görülüyordu.

BİRİNCİ ODUNCU: Sokağın ortasına cansız serilmiş erkekler soyu.

İKİNCİ ODUNCU: Öyle ya!

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Çemberi yarabilecekler mi dersin?

İKİNCİ ODUNCU: Zor. On fersahlık bir bıçaklar, tüfekler çemberi içindeler.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Altında iyi bir at var.

İKİNCİ ODUNCU: Terkisinde de bir kadın var ama.

BİRİNCİ ODUNCU: Yaklaştık artık.

İKİNCİ ODUNCU: Kırk dallı bir ağaç. Çok sürmez, keseriz.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU: Ay çıkıyor artık. Çabuk olalım.

(Soldan bir parıltı belirir.)

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey doğan ay!
Büyük yapraklar arasındaki ay.

İKİNCİ ODUNCU:

Yaseminlerle ört kanı!

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey yalnız ay!
Büyük yapraklar arasındaki ay.

İKİNCİ ODUNCU:

Gelinin yüzündeki gümüş.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU:

Ey kötü ay!
Gölgede bir dal ayır aşklarına.

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey yaslı ay!
Gölgede bir dal ayır aşklarına.

(Çıkarlar. Soldaki parıltıdan Ay görünür. AY, ak yüzlü, genç bir oduncudur. Sahne, koyu mavi bir parlaklığa bürünür.)

AY:

Irmaktaki dolgun kuğu,
ve gözü katedralin,
yapraklardaki yalancı şafak,

onlar kurtulamayacak; ben bunlarım işte!
Saklanan kim? Hıçkıran kim
derenin çalılıklarında?
Havada unutulmuş
bir bıçak yerleştirir ay;
kurşundan bir tehdittir bu bıçak,
kanın ağrısı olmak ister.
Bırakın gireyim! İnerim dona dona
duvarlara, pencerelere!
Açık damlar, açık bağırlar olsa,
ısıtsa beni!
Üşüdüm! Küllerim
uykulu madenlerden,
arar durur ateşin sorgucunu
dağ demeyip, sokak demeyip.
Ama kar taşır beni
o benekli sırtında,
gölcükler sırsıklam eder
kendi sularında, çetin, soğuk.
Ama kızıl kan var bu gece
benim yanaklarım için,
yelin geniş ayaklarında
tortop olan kamışlar için.
Ne gölge olsun, ne çardak,
kaçamazlar o zaman!
Ah, koynuna gireyim birinin,
girip ısınayım!
Bir yürek bana! Sıcacık! Fışkırsın
bağrımın dağlarına.
Bırakın gireyim, ah, gireyim!

(Dallara):

Gölge istemem. Işınlarım

sokulmalı her yere,
karanlık ağaçlar arasında bile
pırıl pırıl ışıklar fısıldamalı
bu gece tatlı kan bulunsun diye
benim yanaklarım için,
yelin geniş ayaklarında
tortop alan kamışlar için.
Saklanan kim? Çıkın diyorum!
Hayır! Kaçamayacaklar!
Isıtacağım atı,
elmas gibi parlak
bir ateş düşürüp içine.

(Ağaç gövdelerinin arasında görünmez olur, sahne eski karanlık durumuna girer. Tepeden tırnağa ince, yeşil bir giysiye bürünmüş bir Yaşlı Kadın çıkar ortaya. Yalınayaktır. Yüzü, kıvrımlar arasında belli belirsiz görülebilmekte. Bu kişi, oyunun kişileri arasında görünmez.)

DİLENCİ KADIN:

Şu ay çekip gidiyor, tam onlar yakındayken.
Burayı geçemeyecekler. Irmağın mırıltısı,
fısıldaşan ağaç gövdeleri
boğacak kopuk uçuşunu çığlıklarının.
Burda olacak bu, hem az sonra. Bittim artık.
Tabutlar hazır; yatak odasında,
döşemenin üstünde bekler ak kefenler
gırtlağı yarılmış ağır gövdeleri,
tek kuş uyanmasın; meltem,
iniltilerini toplayıp eteğine,
uçsun onlarla kara ağaçlar üstünden,
olmazsa yumuşak bir çamura gömsün.

(Sabırsız:)

Ah şu ay! Şu ay!

(Ay görünür. Koyu mavi ışık geri gelir.)

AY: Geliyorlar. Takımın biri dereden geliyor, öbürü de ırmaktan. Kayaları ısıtacağım. Bir eksiğin var mı?

DİLENCİ KADIN: Yok.

AY: Sert esiyor yel artık, çift ağızlı.

DİLENCİ KADIN: Yeleği ısıt, düğmeleri çöz; yolun gerisini bilir bıçaklar.

AY:

Uzun boylu can çekişsinler ama, kan
o ince ıslığını kaydırsın diye parmakların arasından.
Kül renkli derelerim nasıl uyanıyor bak
bu ürperen fışkırmalar pınarının özlemiyle!

DİLENCİ KADIN: Dereden geçirmeyelim onları. Suss!

AY: İşte geliyorlar!

(Gider. Sahne karanlıkta kalır)

DİLENCİ KADIN: Çabuk! Bol ışık! İşitiyor musun? Kaçamazlar!

(Güvey 'le Birinci Genç girerler. Dilenci Kadın oturur, örtüsüne bürünür.)

GÜVEY: Burdan.

BİRİNCİ GENÇ: Onları bulamayacaksın.

GÜVEY *(öfkeyle):* Hayır, bulacağım.

BİRİNCİ GENÇ: Bence onlar başka yoldan gittiler.

GÜVEY: Hayır. Az önce nal seslerini işittim.

BİRİNCİ GENÇ: Başka bir at da olabilir.

GÜVEY *(şiddetle):* Beni dinle. Yalnız bir at var yeryüzünde, o da bu. Anlamıyor musun? Ardımdan geleceksen, konuşmadan gel.

BİRİNCİ GENÇ: Canım benim demem...

GÜVEY: Sus. Onları burada bulacağıma eminim. Şu kolu görüyor musun? Bu kol benim değil. Kardeşimin kolu, babamın, bütün ölmüşlerimin kolu. Onda öyle bir güç var ki, isterse kökünden söker şu ağacı. Hadi yürüyelim, çünkü içimde yaşayan bütün soyumun dişini sıktığını duyuyorum burada, öyle ki, doğru dürüst soluk alamıyorum.

DİLENCİ KADIN *(sızlanarak):* Ah!

BİRİNCİ GENÇ: İşittin mi?

GÜVEY: Sen git bir kolaçan et de gel.

BİRİNCİ GENÇ: Bayağı av bu.

GÜVEY: Av ya. En büyük av.

(Genç çıkar. Güvey sola doğru hızla ilerler, Dilenci Kadın'a, ölüme toslar.)

DİLENCİ KADIN: Ah!

GÜVEY: Ne istiyorsun?

DİLENCİ KADIN: Üşüyorum.

GÜVEY: Ne yana gidiyorsun? .

DİLENCİ KADIN *(hep dilenci gibi sızlanarak):* Oraya, uzaklara...

GÜVEY: Neredensin?

DİLENCİ KADIN: Oradan, çok uzaklardan...

GÜVEY: At üstünde kaçan bir erkekle bir kadın gördün mü?

DİLENCİ KADIN *(uyanarak):* Bir dakika...

(Güvey'e bakar.)

Alımlı bir genç.

(Kalkar.)

Ama uyurken daha alımlı olursun.

GÜVEY: Söyle, cevap ver. Onları gördün mü?

DİLENCİ KADIN: Bir dakika... Ne geniş omuzlar! Bu omuzlar üstüne yatırılmaya, ufacık ayaklarının tabanları üstünde yürümek zorunda kalmamaya ne dersin?

GÜVEY *(kadını sarsarak):* Onları gördün mü diye sordum sana! Buradan geçtiler mi?

DİLENCİ KADIN *(canlanarak):* Hayır. Geçmediler; ama tepeden doğru geliyorlar, işitmiyor musun?

GÜVEY: Hayır.

DİLENCİ KADIN: Yolu biliyor musun?

GÜVEY: Yol nasıl olursa olsun, gideceğim!

DİLENCİ KADIN: Ben de seninle geleyim. Buraları bilirim.

GÜVEY *(sabırsız):* Peki gidelim! Nereden?

DİLENCİ KADIN *(canlı):* Buradan!

(Çabucak çıkarlar. Uzaktan uzağa, ormanı temsil eden iki keman sesi işitilir, oduncular dönerler. Baltaları omuzlarındadır. Ağaç gövdelerinin arasında ağır ağır yürürler.)

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey doğan ölüm!

Büyük yapraklar arasındaki ölüm.

İKİNCİ ODUNCU:

Fışkırtma kan pınarını!

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey yalnız ölüm!

Kuru yapraklar arasındaki ölüm.

ÜÇÜNCÜ ODUNCU:

Çiçek koyma düğünün üstüne!

İKİNCİ ODUNCU:

Ey üzgün ölüm!
Yeşil bir dal ayır aşklarına.

BİRİNCİ ODUNCU:

Ey kötü ölüm!
Yeşilinden bir dal ayır aşklarına!

(Konuşa konuşa çıkarlar. Leonardo ile Gelin görünür.)

LEONARDO:

Sus!

GELİN:

Yalnız gideyim burdan öte.
Sen artık git. Dönmeni istiyorum.

LEONARDO:

Sus dedim!

GELİN:

İster dişinle, ister elinle, nasıl olursa,
kopar şu zinciri
namuslu kız boynumdan;
unutulup gideyim
o yeraltındaki evimde.
Ufak bir yılan öldürür gibi
öldürmek istemiyorsan beni,
yerleştir ellerime, şu gelin ellerime,
çiftenin namlusunu.
Ah, nasıl bir yas, nasıl bir ateş
silip süpürüyor beynimi!
Ne cam kırıkları saplanmış dilime!

LEONARDO:

Adımı attık bir kez; sus!
Hemen arkamızdalar çünkü,
seni götürmem gerek.

GELİN:

Zorla götüreceksin demek!

LEONARDO:

Zorla mı? İlk inen
kimdi merdivenden?

GELİN:

Bendim.

LEONARDO:

Kimdi peki ata
yeni bir gem vuran?

GELİN:

Kendim vurdum. Doğru.

LEONARDO:

Peki kimin elleriydi
çizmeme mahmuz takan?

GELİN:

Aynı eller, şu senin olan eller;
ama bu eller seni gördü mü,
mavi dallarını kırıp
kıvrımlarını ayırmak ister damarlarının.
Seni seviyorum! Seni seviyorum! Ama bırak beni!
Çünkü seni öldürebilseydim,
kenarı menekşelerle bezenmiş
bir kefene sarardım seni.
Ah, nasıl bir yas, nasıl bir ateş
silip süpürüyor beynimi!

LEONARDO:

Ne cam kırıkları saplanmış dilime!
Seni unutmaya çalıştım diye,
evinle evim arasına
taştan bir duvar çektim diye.
Gerçek. Hatırlar mısın?

Seni uzaktan gördüğümde,
kum atmıştın gözlerime.
Ama ben at üstündeydim,
at da dosdoğru kapına vardı.
Gümüş iğneleri düğününün
al kanımı karartırdı.
Düşümüz içimde boğardı
tenimi ağılı otlarıyla.
Ah, suç bende değil;
toprakta suç.
Hele şu yaydığın koku
göğüslerinden, örgülerinden.

GELİN:

Ah, ne hayırsız! Senden
ne yatak isterim ne yiyecek,
ama günün bir ânı yoktur ki
seninle olmak istemeyeyim;
çünkü beni sürüklersin, ben de gelirim,
sonra dön git dersin bana,
bense seni izlerim
yelin uçurduğu bir çöp gibi.
İyi, namuslu bir adamı koyup da geldim,
soyunu sopunu koyup da geldim,
düğün töreni yarılanmıştı,
gelinlik tacı vardı başımda.
Ama cezayı çekecek sensin,
bense bunu istemiyorum.
Yalnız bırak artık beni! Kaç!
Kimse yok seni koruyacak.

LEONARDO:

Şafak kuşları ötüyor
ağaçlar arasında.
Ölüyor gece

taşın sırtında.
Bir köşeye gizlenelim gel,
sonrasızca seveyim orda seni,
çünkü ne insanlar umurumda
ne de üstümüze attıkları zehir.

(Kıza sımsıkı sarılır.)

GELİN:

Ben de ayak ucunda uyurum
düşlerini seyredeyim diye,
çıplak tarlaları süzerek,
kancık bir it gibi tıpkı.
Ben başka neyim ki zaten! Ah, sana baktıkça,
güzelliğin dağlıyor beni.

LEONARDO:

Ateşle canlanır ateş.
Aynı küçük alev
iki başağı birlikte öldürecek.
Gidelim!

GELİN:

Beni nereye götürüyorsun?

LEONARDO:

Gelemeyeceği yere onların,
şu bizi kuşatan adamların,
seni seyredebileceğim yere.

GELİN *(alaylı)*:

Götür beni panayırdan panayıra,
temiz kadınlar utansın;
götür de görsünler beni
düğün çarşaflarım savrulurken
yelde bayraklar gibi.

LEONARDO:

Ben de bırakmak isterdim seni,

erkekler gibi düşünseydim.
Ama sen nereye, ben oraya.
Sen aynısın. Bir adım at. Dene.
Perçinledi ay ışığının çivileri
benim belimle senin kalçalarını.

(Bütün bu sahne yoğundur, şehvetle dolup taşar.)

GELİN:

Dinle.

LEONARDO:

Geliyorlar.

GELİN:

Kaç!
Burda ölmek düşer bana,
ayaklarım sular altında,
başım dikenler içinde.
Yapraklara düşer yasımı tutmak,
yitmiş bir kadın, hem kız oğlan kız.

LEONARDO:

Ses etme. İşte görünüyorlar.

GELİN:

Git artık!

LEONARDO:

Sus, işitmesinler bizi.

(Gelin bocalar.)

GELİN:

Ben de geliyorum!

LEONARDO *(Gelin'e sarılarak):*

Nasıl istersen!
Ben ölmedikçe
ayıramazlar bizi.

GELİN:

Ben de ölmedikçe. *(Kolkola çıkarlar.*

Ay, ağır ağır görünür. Sahne, yoğun bir mavi ışığa bürünür, iki keman sesi işitilir. Birden kulakları paralayan uzun iki çığlık duyulur ve iki kemanın sesi kesiliverir.

İkinci çığlıkta Dilenci Kadın görünür, sırtı seyircilere dönük. Pelerinini açar, kocaman kanatları olan büyük bir kuş gibi, sahnenin ortasında dikilir. Ay durur. Perde tam bir sessizlik içinde iner.)

PERDE

İkinci Sahne

(Kemerli, kalın duvarlı, beyaz bir ev. Sağda ve solda beyaz merdivenler. Arkada, büyük bir kemer ve aynı renkte bir duvar. Döşeme de bembeyaz parıldamalı. Bu yalın ev, bir kilisenin uyandıracağı anıtsal duyguyu uyandırmalıdır. Bir tek kurşuni renk, perspektif için gereken gölge bile bulunmamalı. Koyu mavi giysiler içinde iki Kız, kırmızı bir çile sarmakta.)

BİRİNCİ KIZ:

Yün, kırmızı yün,
neler yapardın?

İKİNCİ KIZ:

Ah, giysilere yaseminler;
cam gibi ince yün.
Saat dörtte doğdu,
saat onda öldü.
Bu yünden eğirilmiş bir ip
bir zincir ayaklarına senin,
sıkıştıran bir düğüm
acıbeyaz çelengi.

KÜÇÜK KIZ *(türkü söyleyerek):*

Siz düğünde var mıydınız?

BİRİNCİ KIZ:

Hayır.

KÜÇÜK KIZ:

Eh, ben de yoktum!
Ne olmuş olabilir
bağ filizlerinin altında?
Ne olmuş olabilir
zeytin dalının altında?
Sahi, neler olmuş ki,
geri gelmedi kimse?
Siz düğünde var mıydınız?

İKİNCİ KIZ:

Yoktuk dedik ya.

KÜÇÜK KIZ *(çıkarken):*

Eh, ben de yoktum!

İKİNCİ KIZ:

Yün, kırmızı yün,
neler türkülerdin?

BİRİNCİ KIZ:

Balmumuna dönen yaraları
merhem otu olmuş ağrılar için.
Sabahleyin uyur da,
seyreder geceleyin.

KÜÇÜK KIZ *(eşikten):*

Sonra sürçüverdi ip
sert taşların üzerinde,
ama dağlar, mavi dağlar
yol verirler ona.
Koş, koş babam koş,
sonunda gelip
batırmak bıçağı,
ekmeği koparmak.

(Çıkar.)

İKİNCİ KIZ:

Yün, kırmızı yün,
neler anlatırdın?

BİRİNCİ KIZ:

Âşık susmuş,
kıpkırmızı güvey,
durgun kıyı boyunda
yatar gördüm onları.

(Durur, çileye bakar.)

KÜÇÜK KIZ *(eşikte görünerek):*

Koş, koş babam koş,
koşar gelir buraya ip.
Duyarım yaklaşırlar
hep balçığa belenip.
Kaskatı serilmiş gövdeler
fildişi çarşaflara!

(Leonardo'nun Kansı 'yla Kaynana 'sı görünürler. Acılıdırlar.).

BİRİNCİ KIZ: Geliyorlar mı?

KAYNANA *(sert):* Bilmiyoruz.

İKİNCİ KIZ: Düğünden ne haber verebilirsiniz bize?

BİRİNCİ KIZ: Sahi, anlatsanıza.

KAYNANA *(kısaca):* Hiç.

LEONARDO'NUN KARISI: Dönüp her şeyi bir bir öğrenmek istiyorum.

KAYNANA *(sert):*

Evine dön sen.
Evinde korkusuz, yalnız.
Kocamak, ağlamak için.

Ama örtük kapılar arkasında.
O yok artık! Ne ölü ne sağ.
Çivileriz pencereleri,
varsın yağmurlarla geceler
acı otlar üstüne yağsın.

LEONARDO'NUN KARISI: Ne olmuş olabilir?

KAYNANA:

Ne olmuşsa olmuş.
Bir peçeyle ört yüzünü.
Çocukların senindir,
o kadar. Yatağa
külden bir haç koy
onun yastığı yerine.

(Çıkarlar.)

DİLENCİ KADIN *(kapıdan):* Bir parça ekmek kızlarım.

KÜÇÜK KIZ: Defol!

(Kızlar birbirine sokulurlar.)

DİLENCİ KADIN: Niye?

KÜÇÜK KIZ: Sızlanıyorsun da ondan. Defol!

BİRİNCİ KIZ: Kız!

DİLENCİ KADIN:

Gözlerinizi de isteyebilirdim! Bir kuş bulutu
izliyor beni. Bir tane alır mısınız?

KÜÇÜK KIZ: Buradan gitmek istiyorum ben!

İKİNCİ KIZ *(Dilenci Kadın'a):* Bakma sen ona!

BİRİNCİ KIZ: Sen yoldan mı geldin, dereden mi geçtin?

DİLENCİ KADIN: Ben o yoldan geldim!

BİRİNCİ KIZ *(çekingen):* Sana bir şey sorabilir miyim?

DİLENCİ KADIN:

Gördüm onları: Az sonra burdalar;

iki zorlu akıntı dindi sonunda,
kocaman kayalar arasında
iki adam, atın ayakları dibinde,
ölmüş iki adam gecenin saltanatı içinde.

(Hazla.)

Ölmüş, yaa, ölmüş.

BİRİNCİ KIZ: Sus, kocakarı, sus!

DİLENCİ KADIN:

Ezilmiş çiçekler gözlerin yerinde, dişleriyse
donmuş kaskatı iki tutam kar.
Devrilmiş ikisi de;
gelinse döner gelir,
kan lekeleri eteğinde saçında.
İki kefen bezine sarılmış gelirler
uzun boylu iki gencin omuzlarında.
İşte böyle oldu; dahası yok. Uygundu.
Altın çiçeğin üzerinde, pis kum.

(Gider. İki Kız, başlarını öne eğerler, düzenle çıkmaya başlarlar.)

BİRİNCİ KIZ:

Pis kum.

İKİNCİ KIZ:

Altın çiçeğin üzerinde.

KÜÇÜK KIZ:

Altın çiçeğin üzerinde
getiriyorlar ölüleri dereden!
Esmer biri,
esmer öbürü.
Ne karanlık bülbüldür uçup ağlayan
altın çiçeğin üzerinde!

(Gider. Sahne boş kalır. Ana ile bir Komşu Kadın görünür. Komşu ağlamaktadır.)

ANA: Suss.

KOMŞU: Elde mi?

ANA: Sus dedim?

(Kapıdan) Kimse yok mu? *(Ellerini alnına götürür.)* Oğlumun cevap vermesi gerekir. Oysa oğlum artık bir kucak buruşmuş çiçek. Oğlum, dağların ardında sönen bir ses artık.

(Komşu'ya, öfkeyle):

Susar mısın sen? Ağlayıp sızlanma istemiyorum bu evde. Senin yaşların ancak gözden gelen yaşlar; benimkilerse, hele bir yalnız kalayım, ayaklarımın tabanlarından, ta köklerimden gelecek, kandan daha yakıcı.

KOMŞU: Sen bize gel, kalma burada.

ANA: Burada olmak istiyorum. Burada. Huzur içinde. Hepsi öldü artık: Artık gece yarıları uyurum, tüfek, bıçak korkusu çekmeden uyurum, öbür analar pencerelerine gidecekler, yağmurun kırbacı altında, oğullarının yüzlerini gözleyecekler. Ama ben gözlemeyeceğim. Soğuk bir fildişi güvercin yapacağım düşlerimden, mezarlığa beyaz kamelyalar götürecek. Yok ama, mezarlığa değil, mezarlığa değil: Yeryüzünün döşeğine, onları barındıran, onları gökte sallayan yatağa.

(Karalar giyinmiş bir kadın girer, sağa doğru ilerler, orada diz çöker. Komşu'ya:)

Çek ellerini yüzünden, önümüzde korkunç günler var. Kimseyi görmek istemiyorum. Bir top-

rak, bir de ben. Bir acım, bir de ben. Bir de şu dört duvar. Ah! Ah! *(Oturur, yenilmiş.)*

KOMŞU: Kendine acı.

ANA *(saçını geri atarak):* Sakin olmam gerek. Çünkü komşu kadınlar gelecekler, beni o kadar zavallı görmelerini istemem. O kadar zavallı! Dudaklarına götüreceği tek oğlu bile olmayan bir kadın. *(Gelin görünür. Çelenksizdir, sırtında kara bir atkı.)*

KOMŞU *(Gelin'e):* Nereye gidiyorsun?

GELİN: Buraya geliyorum.

ANA *(Komşu'ya):* Kim o?

KOMŞU: Tanımadın mı?

ANA: Onun için sordum ya. Tanımak istemediğim için, dişimi gırtlağına geçirmeyeyim diye. Seni yılan seni!

(Gelin'e doğru öfkeyle ilerler, derken durur. Komşu'ya:) Şuna bak! Karşıma geçmiş, ağlıyor bir de; bense sakin sakin duruyor, oymuyorum gözlerini. Kendimi anlamıyorum. Oğlumu sevmiyor muydum yoksa? Peki, oğlumun namusu nerede? Nerede şimdi? Nerede?

(Gelin'e vurur, kız düşer.)

KOMŞU: Allah aşkına!

(Onları ayırmaya çalışır.)

GELİN *(Komşu'ya):* Bırak vursun. Beni öldürsün diye geldim buraya, beni onlarla birlikte kaldırsınlar diye. *(Ana'ya)*

Ama onun elleriyle değil, kancalarla, orakla, hem de zor kullanarak, kemiklerimi kırasıya. Bırak vursun! Bilsin ki ben temizim; bilsin ki ben çılgın

olabilirim, ama göğüslerinin aklığını hiçbir erkeğe açmamış bir kız olarak gömebilirler beni.

ANA: Kes sesini, kes! Bana ne bunlardan!

GELİN: Ötekiyle kaçtım. Kaçtım! *(Acılı.)*
Sen olsan sen de giderdin. İçi dışı yarayla dolu, arzudan yanıp tutuşan bir kadındım ben; oğlun da, kendisinden çocuklar, toprak, sağlık umduğum bir avuç suydu; ama öteki, çalılıklarla tıkalı, karanlık bir ırmaktı, sazlarının fısıltısını, mırıltılı türküsünü getiriyordu bana. Soğuk sudan bir küçük çocuğa benzeyen oğluna uydum ben de; ötekiyse, yüzlerce kuş saldı üstüme, bu kuşlar yolumu tuttular, beyaz beyaz kırağı bıraktılar yaralarım üzerinde, zavallı, sararıp solmuş bir kadının, ateşle okşanmış bir kızın yaraları üzerinde. İstemezdim, unutma ki, ben de istemezdim! Oğlun benim yazgımdı, ona ihanet etmiş değilim; ama ötekinin kolu, denizin çekmesi, boğanın itmesi gibi sürüklüyordu beni, her zaman da sürükleyecekti, her zaman, her zaman; kocamış bir kadın olsam da, oğullarımın oğulları saçlarımdan tutsa da! *(Bir Komşu girer.)*

ANA: Kabahat onda değilmiş: bende de değil! *(Alaylı.)*
Kimde öyleyse? Portakal çiçeğinden çelengini fırlatıp başka bir kadının ısıttığı bir yatak aramaya çıkan çıtkırıldım, tembel, uykusuz bir kadın!

GELİN: Sus! Sus! Al öcünü, işte karşındayım! Bak boynum ne yumuşak; bahçendeki bir yıldız çiçeğini koparmaktan daha az zahmet ister. Ama onurumla oynama! Temizim ben, yeni doğmuş bir kız kadar temiz. Sana bunu ispat edecek kadar

da güçlü. Yak ateşi, elimizi içine sokalım; sen, oğlun adına, ben de vücudum adına. Elini ilk çeken sen olacaksın. *(Başka bir Komşu girer.)*

ANA: Senin namusundan bana ne? Senin ölümünden bana ne? Kutlu olsun buğday sapları, çünkü oğullarım onların altında; kutlu olsun yağmur, çünkü ölmüşlerin yüzlerini ıslatıyor. Kutlu olsun Tanrı, bizi birlikte yatırıp dinlendiren. *(Başka bir Komşu girer.)*

GELİN: Bırak da seninle ağlayayım.

ANA: Ağla. Ama kapıda.

(Kızlar girerler. Gelin kapıda kalır. Ana, sahnenin ortasındadır)

LEONARDO'NUN KARISI *(girer, sola doğru ilerleyerek):*

Güzel biniciydi, kar yığını şimdi.
Atla giderdi panayırlara, dağlara,
kadınların kollarına.
Gecenin karanlık yosunu
taçtır alnında şimdi.

ANA:

Ayçiçeği anan için,
yeryüzünün aynası.
Koysunlar bağrına
acı zakkum haçını;
üzerinde bir kefen
pırıl pırıl ipekten;
dinmiş ellerinin arasmda
su yaksın kendi ağıtını.

LEONARDO'NUN KARISI:

Bak gelir dört yiğit genç
yük altında iki büklüm.

GELİN:

Bak dört yiğit genç
taşır ölümü havada!

ANA:Komşular.

KÜÇÜK KIZ *(kapıdan):*

Şimdi getiriyorlar.

ANA:

Aynı şey.
Hep o haç, o haç.

KADINLAR:

Sevimli çiviler,
o haça tapıldı;
İsa Efendimizin
sevimli adı.

GELİN:

O haç, sağları da, ölüleri de korusun.

ANA:

Komşular: Bıçakla,
küçük bir bıçakla,
kararlaştırılan günde, ikiyle üç arası,
bu iki erkek birbirini aşk yüzünden öldürdü.
Bıçakla,
küçücük bir bıçakla;
ele zor gelir de,
kayarcasına girer
şaşırmış ete,
sonra durur:
Bir çığlığın karanlık kökü,
ağa düşmüş, titrer
onun durduğu yerde.

GELİN:

Bıçaktır bu,

ele zor gelen
küçücük bir bıçak:
pulsuz, ırmaksız balık:
kararlaştırılan günde, ikiyle üç arası,
bu bıçakla
kaskatı kaldı iki erkek,
sararırken dudakları.

ANA:

Ele zor gelir de
kayarcasma girer
şaşırmış ete,
sonra durur:
Bir çığlığın karanlık kökü,
ağa düşmüş, titrer
onun durduğu yerde.

(Komşular, diz çökerek haç çıkarırlar)

PERDE

LORCA

kanlıdüğün

Türkçesi: A. Turan Oflazoğlu

Yirminci yüzyılın en önemli ozanlarından ve oyun yazarlarından biri olan Lorca'nın oyunları dünyanın hemen bütün tiyatrolarınca, tabii, bizimkilerce de sahnelenmiş, hatta bazıları birkaç kez oynanmıştır. Kendisi oyun yazarı olarak tiyatro alanında nice denemeler yapmışsa da, şiirin lirik öğeleriyle dramatik eylemi bu yapıtlarda birbiri içinde tam eritememiş, bu yüzden şiir, oyunlarında yer yer süs olarak kalmıştır. Aynı şeye en olgun oyunlarında, örneğin *Kanlı Düğün*'de de rastlanır. Ozan, taşkın duyarlığını her zaman denetim altında tutamaz. Bu nedenle dramatik durumlarla kaçınılmaz bir biçimde kaynaşan sahne şiiriyle değil de, âdeta kendileri için var olan, bağımsız şiirlerle karşılaşırız sık sık. Yine de, yüzyılımızın en güzel oyunları arasında yer alan bu yapıtın kusurları bile, şiirin tiyatroda nasıl kullanılması ya da nasıl kullanılmaması gerektiği konusunda öbür oyun yazarları için hayli öğretici olabilir. Lorca'nın kardeşi Francisco Garcia Lorca'nın tanıklığına göre, *Kanlı Düğün*'ün hareket noktası, Almeria'da geçen bir olayla ilgili bir gazete haberidir. Ozan bu haberi okuduktan sonra uzun bir süre gezdirir içinde, olayı düş dünyasında yeniden kurar; artık yalnızca birtakım köylüler değil, "Ay" da, "Ölüm" de kişileşerek katılırlar bu olaya. Basit bir gazete haberi ozanın duyarlığından geçerek, kozmik boyutlu bir sanat olayına dönüşür böylece.

ISBN 978-975-355-568-5

9 789753 555685

İZ YAYINCILIK 436

SANAT EDEBİYAT DİZİSİ

0666299
BAB

BASKI